

# Χρηματοδοτικά μέσα στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής

Η ανακυκλούμενη χρήση έγινε πράξη εν μέρει



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ  
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ  
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

# Περιεχόμενα

Σημείο

## 01-14 | **Κύρια μηνύματα**

01-05 | Το θέμα και η σημασία του

06-14 | Τα ευρήματα και οι συστάσεις μας

## 15-64 | **Οι παρατηρήσεις μας αναλυτικότερα**

15-37 | **Οι δυνατότητες των χρηματοδοτικών μέσων της πολιτικής συνοχής για περισσότερο βιώσιμη χρήση της χρηματοδότησης δεν αξιοποιούνται πλήρως**

17-27 | Η επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας είναι πολύ περιορισμένη

28-37 | Τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες χρησιμοποιούν τα «κληροδοτημένα κεφάλαια» για τους σκοπούς της πολιτικής συνοχής, αν και με κάποιους περιορισμούς

38-64 | **Το πλαίσιο για τα χρηματοδοτικά μέσα της πολιτικής συνοχής δεν προωθεί την επαναχρησιμοποίηση**

39-51 | Το νομικό πλαίσιο δεν είναι αρκετά σαφές και μονοσήμαντο, ώστε να εξασφαλίζει τη μέγιστη δυνατή επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών

52-60 | Η από μέρους της Επιτροπής εποπτεία της επαναχρησιμοποίησης των επανεισροών στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών μέσων δεν ήταν αποτελεσματική

61-64 | Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μεν υπόψη ως έναν βαθμό την υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης, γενικά όμως οι συμφωνίες χρηματοδότησης δεν ενθαρρύνουν την επανεπένδυση

## Παραρτήματα

Παράρτημα I – Λίγα λόγια για τον έλεγχο

Παράρτημα II – Διατάξεις στις συμφωνίες χρηματοδότησης σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση μετά την περίοδο επιλεξιμότητας (κληροδοτημένα κεφάλαια), χρηματοδοτικά μέσα και των τριών περιόδων

Παράρτημα III – Διατάξεις σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση στους κανονισμούς περί κοινών διατάξεων για τις περιόδους 2007-2013, 2014-2020 και 2021-2027

Παράρτημα IV – Κατάλογος των χρηματοδοτικών μέσων που ελέγχθηκαν

## Συνομογραφίες

### Γλωσσάριο

### Απαντήσεις της Επιτροπής

### Χρονογραμμή

### Κλιμάκιο ελέγχου

# Κύρια μηνύματα

## Το θέμα και η σημασία του

**01** Στον τομέα της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, η χρηματοδότηση παρέχεται συνήθως μέσω εφάπαξ, μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων. Τα χρηματοδοτικά μέσα αποτελούν εναλλακτική μορφή στήριξης, στο πλαίσιο της οποίας τα ενωσιακά κονδύλια διατίθενται στους τελικούς αποδέκτες μέσω χρηματοοικονομικών προϊόντων. Καλύπτονται έτσι οι ανεπάρκειες της αγοράς όσον αφορά τη χρηματοδότηση. Τα μέσα αυτά δίνουν τη δυνατότητα στις εθνικές διαχειριστικές αρχές να παρέχουν επιστρεπτέα στήριξη αντί για επιχορηγήσεις. Καθώς με τις επανεισροές μπορούν να στηριχθούν πρόσθετοι τελικοί αποδέκτες, οι ίδιοι δημόσιοι πόροι μπορούν να χρησιμοποιηθούν περισσότερες φορές, μέχρις ότου επιτευχθούν οι στόχοι της πολιτικής συνοχής μέσω ώριμων έργων. Τα χρηματοδοτικά μέσα ενδείκνυνται περισσότερο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι επενδύσεις είναι πιθανό να αποφέρουν ικανοποιητικές οικονομικές αποδόσεις ή να οδηγήσουν σε εξοικονόμηση πόρων, οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αποπληρωμή της ληφθείσας στήριξης. Η χρήση των χρηματοδοτικών μέσων στην πολιτική συνοχής διαδόθηκε περισσότερο την περίοδο 2007-2013, επεκτάθηκε περαιτέρω την περίοδο 2014-2020 και στη συνέχεια μειώθηκε ελαφρώς την περίοδο 2021-2027. Η στήριξη μέσω χρηματοδοτικών μέσων προέρχεται κυρίως από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής.

**02** Τα χρηματοδοτικά μέσα θεωρείται ότι ενισχύουν την αποτελεσματικότητα της δημόσιας χρηματοδότησης λόγω του **δυναμικά ανακυκλούμενου** χαρακτήρα τους. Αυτό σημαίνει ότι οι επανεισροές που προέρχονται από τους τελικούς αποδέκτες (παραδείγματος χάριν, με την εξόφληση δανείων) μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν για την παροχή παρόμοιας στήριξης σε άλλους τελικούς αποδέκτες. Η υποχρέωση των τελικών αποδεκτών να επιστρέψουν τη στήριξη που έλαβαν θεωρείται κίνητρο για τη **χρηστή διαχείριση των οικονομικών τους**, παραδείγματος χάριν, για ποιοτικότερο σχεδιασμό και επενδύσεις και μεγαλύτερη οικονομική πειθαρχία. Τα χρηματοδοτικά μέσα έχουν επίσης τη δυνατότητα να **δημιουργήσουν μόχλευση**, προσελκύοντας περαιτέρω ιδιωτική ή δημόσια χρηματοδότηση. Στο **γράφημα 1** παρουσιάζονται τα διάφορα είδη χρηματοδοτικών μέσων.

### Γράφημα 1 | Είδη χρηματοδοτικών μέσων



Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της πλατφόρμας FI-Compass.

**03** Τα συνολικά ποσά που δεσμεύθηκαν για χρηματοδοτικά μέσα για την περίοδο 2007-2013 ανήλθαν σε 16,9 δισεκατομμύρια ευρώ, αυξήθηκαν σε 31,0 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2014-2020, για να μειωθούν και πάλι σε 19,8 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2021-2027. Εξαιρουμένων κονδυλίων που ανακατανεμήθηκαν λόγω της πανδημίας COVID-19, κατά τις τρεις αυτές περιόδους περί το 5 % του προϋπολογισμού της συνοχής διατέθηκε διά χρηματοδοτικών μέσων. Χρήση των μέσων αυτών έχουν κάνει όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, εκτός από την Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο.

- 04** Το νομικό πλαίσιο που διέπει τα χρηματοδοτικά μέσα επιτρέπει στα κράτη μέλη να διακρατούν πόρους που έχουν χρησιμοποιηθεί τουλάχιστον μία φορά κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας. Ωστόσο, οι εθνικές αρχές, αν και εφαρμόζουν διαφορετικούς κανόνες, οφείλουν να **επαναχρησιμοποιούν** τις επανεισροές από τους τελικούς αποδέκτες σε χρηματοδοτικά μέσα **τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά τις περιόδους επιλεξιμότητας**.
- 05** Στόχος του ελέγχου μας ήταν να αξιολογηθεί αν και σε ποιον βαθμό έγινε πράξη ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα των χρηματοδοτικών μέσων της πολιτικής συνοχής, ήτοι η δυνατότητα που παρείχαν για ανακυκλούμενη και, κατά συνέπεια, περισσότερο βιώσιμη χρήση των σχετικών δημόσιων πόρων. Για τη θεμελίωση των συμπερασμάτων μας εξετάσαμε τον τρόπο με τον οποίο το **νομικό πλαίσιο** για τα χρηματοδοτικά μέσα της πολιτικής συνοχής παρέχει κίνητρα για την επαναχρησιμοποίηση των **επανεισροών**, καθώς και πώς ακριβώς οι επανεισροές αυτές **χρησιμοποιήθηκαν στην πράξη** σε ένα δείγμα 90 χρηματοδοτικών μέσων σε πέντε κράτη μέλη (Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Ουγγαρία και Σλοβακία). Στόχος του ελέγχου είναι να συμβάλει στην προετοιμασία της περιόδου μετά το 2027, ώστε να βελτιστοποιηθεί η επαναχρησιμοποίηση των υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων, καθώς και όσων νέων δημιουργήθηκαν κατά το δεύτερο ήμισυ της τρέχουσας περιόδου, διερευνώντας τους λόγους για τους οποίους η επαναχρησιμοποίηση δεν είναι ακόμη επαρκής και προσδιορίζοντας τρόπους για την περαιτέρω ενθάρρυνσή της. Περισσότερες γενικές πληροφορίες και αναλυτικά στοιχεία σχετικά με την εμβέλεια και την προσέγγιση του ελέγχου παρατίθενται στο **παράρτημα Ι**.

## Τα ευρήματα και οι συστάσεις μας

- 06** Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, στην πράξη, ανακύκλωση των πόρων επιτεύχθηκε όντως εν μέρει, παρότι δεν αξιοποιήθηκαν πλήρως οι δυνατότητές της. Κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας, η επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών σε χρηματοδοτικά μέσα είναι περιορισμένη, για λόγους όπως η πίεση για απορρόφηση που ασκείται στις διαχειριστικές αρχές, ο μακροπρόθεσμος χαρακτήρας των επενδύσεων, οι προτεραιότητες για την προσέλκυση ιδιωτών επενδυτών ή άλλοι εξωτερικοί παράγοντες. Μετά την περίοδο επιλεξιμότητας, τα κληροδοτημένα κεφάλαια επαναχρησιμοποιούνται συνήθως για σκοπούς που έχουν να κάνουν με την πολιτική συνοχής, ωστόσο το νομικό πλαίσιο επιτρέπει την επαναδιάθεσή τους με τη μορφή επιχορηγήσεων, γεγονός που εμποδίζει για την ανακυκλούμενη χρήση τους. Μολονότι το νομικό πλαίσιο περιλαμβάνει την υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης, διαπιστώσαμε ότι αυτή δεν είναι επαρκώς σαφής και μονοσήμαντη, ώστε οι επανεισροές να επαναχρησιμοποιούνται στον μέγιστο δυνατό βαθμό. Η ασάφεια αυτή, σε συνδυασμό με την έλλειψη αποτελεσματικής εποπτείας από την Επιτροπή, έχει ως αποτέλεσμα οι διαχειριστικές αρχές να μην επιδεικνύουν όλες τον ίδιο βαθμό δέσμευσης.

## Οι δυνατότητες των χρηματοδοτικών μέσων της πολιτικής συνοχής για περισσότερο βιώσιμη χρήση της χρηματοδότησης δεν αξιοποιούνται πλήρως

- 07** Διαπιστώσαμε ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας, η επαναχρησιμοποίηση των κονδυλίων είναι περιορισμένη. Μόνο δώδεκα από τα 61 χρηματοδοτικά μέσα που ελέγξαμε χρησιμοποίησαν τουλάχιστον εν μέρει τις επανεισορές για τη στήριξη περαιτέρω επενδύσεων κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας. Ένας από τους κύριους λόγους είναι η πίεση που ασκείται στις διαχειριστικές αρχές να απορροφήσουν πρώτα το σύνολο των χορηγήσεων του προγράμματος που έχουν διατεθεί σε χρηματοδοτικά μέσα, ώστε να αποφευχθεί η απώλεια των πόρων που τους παρέχει ο προϋπολογισμός της ΕΕ. Το πρόβλημα αυτό παρατηρείται συχνότερα, όταν τα χρηματοδοτικά μέσα συστήνονται καθυστερημένα ή όταν διατίθεται πρόσθετη χρηματοδότηση μέσω συμπληρωματικών κονδυλίων (σημεία [17-22](#)).
- 08** Η χαμηλή επαναχρησιμοποίηση κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας αποτελεί επίσης φυσική συνέπεια του μεσοπρόθεσμου ή μακροπρόθεσμου χαρακτήρα των επενδύσεων (που μπορεί να παραταθούν μέσω περιόδων χάριτος), ο οποίος περιορίζει τις επανεισορές που είναι διαθέσιμες για επαναχρησιμοποίηση. Άλλος βασικός λόγος είναι ότι οι διαχειριστικές αρχές, αντί να ζητούν από τους διαχειριστές των ταμείων την αυτόματη επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών, μερικές φορές τις περιμένουν να συσσωρευθούν για να αποφασίσουν πώς θα τις χρησιμοποιήσουν. Μολονότι η πρακτική αυτή μπορεί να βοηθά ώστε η επαναχρησιμοποίηση να ανταποκρίνεται στις νέες ανάγκες, τις εξελίξεις της αγοράς και τις αλλαγές στο πολιτικό περιβάλλον, περιορίζει τη δυνατότητα στήριξης περισσότερων τελικών αποδεκτών με τα ποσά των επανεισορών. Ένας επιπλέον λόγος είναι το γεγονός ότι προτεραιότητα δίνεται στην επίτευξη μόχλευσης με την προσέλκυση πρόσθετων ιδιωτών επενδυτών, αντί στην επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών (σημεία [23-27](#)).
- 09** Διαπιστώσαμε επίσης ότι η κατάθεση των κονδυλίων που επιστρέφονται κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας σε λογαριασμούς του Δημοσίου για την ενίσχυση της εθνικής ρευστότητας ή για τοκοφορία αποκλείει εκ των πραγμάτων την επαναχρησιμοποίησή τους (σημείο [25](#)).

**10** Όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση ποσών μετά την περίοδο επιλεξιμότητας («κληροδοτημένα κεφάλαια»), διαπιστώσαμε ότι τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες χρησιμοποιούν τα κεφάλαια αυτά για σκοπούς που έχουν να κάνουν με την πολιτική συνοχής, όπως απαιτείται από τη νομοθεσία, αν και εντός κάποιων ορίων. Για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, επαναχρησιμοποίηση των κληροδοτημένων κεφαλαίων έγινε στο πλαίσιο όλων των χρηματοδοτικών μέσων του δείγματός μας πλην ενός. Τα κεφάλαια αυτά επαναχρησιμοποιήθηκαν για τα ίδια χρηματοδοτικά μέσα, για τη σύσταση νέων για την περίοδο 2014-2020, ως εθνική συγχρηματοδότηση για νέα χρηματοδοτικά μέσα στην πολιτική συνοχής ή για την κάλυψη δαπανών και αμοιβών διαχείρισης. Δεδομένου ότι το νομικό πλαίσιο δεν απαιτεί τα κεφάλαια αυτά να διατίθενται και πάλι ως επιστρεπτέα χρηματοδότηση, ορισμένες διαχειριστικές αρχές τα χρησιμοποιούν ως επιχορηγήσεις, γεγονός που, αν και επιτρέπεται νομικά, αποκλείει την επαναχρησιμοποίησή τους (σημεία 28-37).

### **Το πλαίσιο που διέπει τα χρηματοδοτικά μέσα της πολιτικής συνοχής δεν παρέχει κίνητρα για επαναχρησιμοποίηση**

**11** Από την αξιολόγησή μας διαπιστώσαμε ότι τα νομικά πλαίσια που καλύπτουν τις τρεις περιόδους αναφοράς δεν ήταν αρκούντως σαφή και μονοσήμαντα, για να μπορέσουν να εξασφαλίσουν τη μέγιστη δυνατή επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών. Μολονότι προβλέπεται υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης και για τις τρεις περιόδους, οι διατάξεις ήταν μάλλον γενικές για την περίοδο 2007-2013. Η υποχρέωση διατυπώθηκε με μεγαλύτερη ακρίβεια για την περίοδο 2014-2020, με τον αντίστοιχο κανονισμό να αποσαφηνίζει ορισμένες σημαντικές πτυχές (βλέπε [παράρτημα I](#)). Επιπλέον, οι νομικές διατάξεις συμπληρώθηκαν από σημαντική καθοδήγηση προς τις διαχειριστικές αρχές. Για την τρέχουσα περίοδο (2021-2027), η Επιτροπή θεωρεί ότι οι διατάξεις είναι επαρκώς σαφείς και αποφάσισε να μην εκδώσει περαιτέρω καθοδήγηση (σημεία 38-51).

**12** Διαπιστώσαμε ότι οι κοινές διατάξεις για τις περιόδους 2014-2020 και 2021-2027 επιτρέπουν στα κράτη μέλη να επαναχρησιμοποιούν τους επιστρεφόμενους πόρους μετά την περίοδο επιλεξιμότητας («κληροδοτημένα κεφάλαια») για την παροχή επιχορηγήσεων στους δικαιούχους, αντί να τους επαναδιαθέτουν σε υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα που έχουν παραταθεί ή σε νέα. Μολονότι η πρακτική αυτή μπορεί να δικαιολογείται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, δεν συνάδει με την αρχή της ανακυκλούμενης χρήσης των κεφαλαίων, καθώς αναιρεί κάθε δυνατότητα περαιτέρω επαναχρησιμοποίησής τους (σημείο 43).

- 13** Καταλήγουμε επίσης στο συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δεν παρακολούθησε επαρκώς την επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών μέσων. Μολονότι, τόσο κατά την περίοδο 2007-2013 όσο και κατά την περίοδο 2014-2020, οι διαχειριστικές αρχές υποχρεούνταν, αν και σε διαφορετικό βαθμό, να υποβάλουν έκθεση στην Επιτροπή σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών, η τελευταία δεν επαλήθευσε και δεν αξιοποίησε επαρκώς τα εν λόγω στοιχεία για τους σκοπούς της παρακολούθησης. Κατά συνέπεια, ο βαθμός της πραγματικής επαναχρησιμοποίησης των επανεισροών παραμένει άγνωστος. Επίσης, ενώ η Επιτροπή πραγματοποίησε 11 θεματικούς ελέγχους στο πεδίο των χρηματοδοτικών μέσων, οι έλεγχοί της κάλυψαν μόνο το 3 % του συνολικού αριθμού των μέσων αυτών για τη συγκεκριμένη περίοδο. Διαπιστώσαμε επίσης ότι και η ελεγκτική τεκμηρίωση σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση ήταν περιορισμένη (σημεία **52-60**).
- 14** Τέλος, αξιολογήσαμε τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται η επαναχρησιμοποίηση στις ρυθμίσεις για τη σύσταση των επιμέρους χρηματοδοτικών μέσων στα κράτη μέλη. Διαπιστώσαμε ότι, αν και όλες οι συμφωνίες χρηματοδότησης που ελέγξαμε αναφέρονται ως έναν βαθμό στην επαναχρησιμοποίηση **κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας**, υπάρχουν σημαντικές διαφορές τόσο ως προς τη δέσμευσή τους για επανεπένδυση των επανεισροών όσο και ως προς τον αντίστοιχο βαθμό λεπτομέρειας. Όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση των **«κληροδοτημένων κεφαλαίων»**, για τα μισά χρηματοδοτικά μέσα του δείγματός μας προβλεπόταν μεταφορά των επανεισροών σε λογαριασμούς του Δημοσίου (της διαχειριστικής αρχής), μέχρι τη λήψη ειδικής απόφασης για την επαναχρησιμοποίησή τους. Για τα άλλα μισά προβλεπόταν ότι οι επανεισροές παραμένουν στον διαχειριστή του ταμείου, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για τον ίδιο σκοπό στο πλαίσιο του ίδιου ή διάδοχου χρηματοδοτικού μέσου, διάταξη που εξασφαλίζει την άμεση επαναχρησιμοποίηση (σημεία **61-64**).

## Τι συνιστούμε



### Σύσταση 1

#### Πλήρης αξιοποίηση των δυνατοτήτων των επανεισροών κατά τη διάρκεια των προγραμματικών περιόδων

Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή οφείλει να επιδιώξει τη μέγιστη δυνατή χρήση των επανεισροών από χρηματοδοτικά μέσα κατά τις διάφορες προγραμματικές περιόδους ως εξής:

- α) παρέχοντας κίνητρα για την επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών πριν αναζητήσει επιπλέον κονδύλια·
- β) προωθώντας την αυτόματη επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών ως τυπική διαδικασία, ώστε να μπορούν να υποστηρίζονται περισσότεροι τελικοί αποδέκτες και έργα που είναι αξιόπιστα και συναφή με τους στόχους της πολιτικής·
- γ) λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανές επανεισροές κατά την εκ των προτέρων εκτίμηση του κατάλληλου μεγέθους ενός χρηματοδοτικού μέσου και αποφεύγοντας την καθυστερημένη σύσταση ταμείων, κάτι που ασκεί ακόμη μεγαλύτερη πίεση για απορρόφηση των χορηγήσεων και, συνεπώς, αποτελεί πρόσκομμα για την επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών·
- δ) εγκρίνοντας συμπληρωματικά ποσά για την ενίσχυση των αρχικών χορηγήσεων των χρηματοδοτικών μέσων μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι επανεισροές έχουν χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά.

**Ημερομηνία-στόχος: 2027**



### Σύσταση 2

#### Βελτίωση της εποπτείας της χρήσης των επανεισροών κατά την προγραμματική περίοδο και έλεγχος της συνακόλουθης χρήσης των κληροδοτημένων κεφαλαίων

Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή οφείλει:

- α) να παρακολουθεί την πραγματική επαναχρησιμοποίηση των κεφαλαίων κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου και να ενισχύει τα συναφή ελεγκτικά μέτρα·
- β) να ελέγχει τη χρήση των «κληροδοτημένων κεφαλαίων» μετά τη λήξη της προγραμματικής περιόδου.

**Ημερομηνία-στόχος: 2027**

## Οι παρατηρήσεις μας αναλυτικότερα

### Οι δυνατότητες των χρηματοδοτικών μέσων της πολιτικής συνοχής για περισσότερο βιώσιμη χρήση της χρηματοδότησης δεν αξιοποιούνται πλήρως

- 15** Η ενωσιακή στήριξη στον τομέα της συνοχής παρέχεται στους δικαιούχους ως επί το πλείστον με τη μορφή επιχορηγήσεων. Κατ' αρχήν, τα ποσά αυτά δεν είναι επιστρεπτέα, εκτός εάν διαπιστωθεί ότι έχουν ζητηθεί παράτυπα. Τα χρηματοδοτικά μέσα αποτελούν εναλλακτικό τρόπο παροχής χρηματοδότησης από την ΕΕ, με τη μορφή δανείων, εγγυήσεων και επιχειρηματικών κεφαλαίων. Τα ποσά αυτά επιστρέφονται στις δημόσιες αρχές που τα χορήγησαν, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Οι επανεισορές που προκύπτουν κατ' αυτό τον τρόπο μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη πρόσθετων δικαιούχων και έργων. Έτσι, αυτή η «ανακυκλούμενη χρήση» προσφέρει την ευκαιρία επανειλημμένης χρήσης των δημόσιων πόρων, με αποτέλεσμα το δυναμικό τους να αξιοποιείται διαρκώς και με τον καλύτερο τρόπο ([παράρτημα I](#), σημείο **01**).

**16** Στην περίπτωση των χρηματοδοτικών μέσων, τα κράτη μέλη μπορούν να διακρατούν τους πόρους (χορηγήσεις) που έχουν χρησιμοποιηθεί (ήτοι καταβληθεί σε τελικούς αποδέκτες) τουλάχιστον μία φορά κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας. Επιπλέον, το νομικό πλαίσιο περιλαμβάνει την υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης των επανεισροών από χρηματοδοτικά μέσα (*παράρτημα I*, σημεία **13-15**). Αν και οι κανόνες διαφέρουν ανάλογα με το αν οι επανεισροές λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια των περιόδων επιλεξιμότητας ή μετά το πέρας τους, η ουσία είναι η ίδια: τα κονδύλια πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη περαιτέρω επενδύσεων σε έργα που προάγουν την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Στο πλαίσιο του ελέγχου μας, αξιολογήσαμε αν και σε ποιον βαθμό η Επιτροπή και τα κράτη μέλη εξασφάλισαν αυτήν την ανακυκλούμενη χρήση.

## Η επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας είναι πολύ περιορισμένη

**17** Σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις για την περίοδο 2014-2020<sup>1</sup>, τα ποσά που επιστρέφονται στα χρηματοδοτικά μέσα της πολιτικής συνοχής **κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας** πρέπει να χρησιμοποιούνται για τους ακόλουθους σκοπούς:

- ο για τη χρηματοδότηση πρόσθετων επενδύσεων μέσω του ίδιου ή άλλου χρηματοδοτικού μέσου, σύμφωνα με τους ειδικούς στόχους που καθορίζονται στο πλαίσιο της αντίστοιχης προτεραιότητας του προγράμματος·
- ο για την κάλυψη ζημιών από αρνητικά επιτόκια που ενδέχεται να εφαρμόζονται στα κατατεθειμένα υπόλοιπα, εάν προκύψουν τέτοιες ζημίες παρά την ενεργό διαχείριση των ταμειακών διαθεσίμων από τους φορείς που εφαρμόζουν τα χρηματοδοτικά μέσα·
- ο για τη χρηματοδότηση δαπανών και αμοιβών διαχείρισης που προκύπτουν από την εφαρμογή του χρηματοδοτικού μέσου.

**18** Εξετάσαμε τη χρήση των επανεισροών σε τυχαίο δείγμα 61 χρηματοδοτικών μέσων της περιόδου 2014-2020 (*παράρτημα IV*) και αξιολογήσαμε κατά πόσον υπήρξε επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις (για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προσέγγιση που εφαρμόζουμε ως προς τον έλεγχο βλέπε *παράρτημα I*).

---

<sup>1</sup> Άρθρο 44 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013.

**19** Διαπιστώσαμε ότι μόνο 12 από αυτά τα 61 χρηματοδοτικά μέσα που ελέγξαμε από την περίοδο 2014-2020 χρησιμοποίησαν τουλάχιστον εν μέρει τις επανεισροές κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας για τη στήριξη περαιτέρω επενδύσεων. Άλλα 19 χρησιμοποίησαν ορισμένες από τις επανεισροές για τη χρηματοδότηση των δαπανών και των αμοιβών διαχείρισης. Διαπιστώσαμε επίσης ότι οι συμφωνίες χρηματοδότησης μεταξύ των διαχειριστικών αρχών και των διαχειριστών ταμείων συνήθως δεν προβλέπουν την άμεση «αυτόματη» επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών, εφόσον βέβαια υπάρξουν, αλλά απαιτούν ειδική απόφαση της διαχειριστικής αρχής που θα επιτρέπει τη χρήση των κονδυλίων για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων (βλέπε [πλαίσιο 1](#)).

## Πλαίσιο 1

### Αυτόματη επαναχρησιμοποίηση έναντι των ειδικών αποφάσεων

Αυτόματη επαναχρησιμοποίηση σημαίνει ότι οι επανεισροές επανεπενδύονται καθώς προκύπτουν, χωρίς υποχρέωση λήψης συγκεκριμένων αποφάσεων επανεπένδυσης από τη διαχειριστική αρχή. Μόνο πέντε από τα 61 χρηματοδοτικά μέσα που ελέγξαμε για την περίοδο 2014-2020 συμπεριλάμβαναν αυτήν τη διάταξη στις αντίστοιχες συμφωνίες χρηματοδότησης: ένα από το ταμείο δανείων Thüringen Dynamik (Γερμανία) και τέσσερα ειδικά ταμεία (δανείων και εγγυήσεων) από το ταμείο χαρτοφυλακίου Fare Lazio (Ιταλία).

Όπου δεν προβλέπεται η αυτόματη επαναχρησιμοποίηση, η διαχειριστική αρχή ή ο διαχειριστής του ταμείου μπορεί και πάλι να αποφασίσει σε μεταγενέστερο χρόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας να επανεπενδύσει τις επανεισροές. Παραδείγματος χάριν, στην Ουγγαρία, ένα ταμείο δανείων για κεφάλαια κίνησης αποδείχθηκε τόσο επιτυχημένο, που η διαχειριστική αρχή αποφάσισε να το επανεκκινήσει κατά την περίοδο επιλεξιμότητας, χρηματοδοτώντας το από τις επανεισροές. Ωστόσο, όταν η επαναχρησιμοποίηση εξαρτάται από συγκεκριμένη απόφαση της διαχειριστικής αρχής και δεν γίνεται αυτόματα, επιβραδύνεται η διαδικασία επανεπένδυσης και, συνεπώς, περιορίζονται οι δυνατότητες επαναχρησιμοποίησης.

*Πηγή: ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών που παρείχαν οι διαχειριστικές αρχές.*

**20** Γενικά, κατά τον έλεγχό μας, δεν διαπιστώσαμε συστηματική δέσμευση των διαχειριστικών αρχών ή των διαχειριστών ταμείων να επαναχρησιμοποιούν τα κονδύλια στο μέγιστο δυνατό βαθμό κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας. Αυτό οφειλόταν στους εξής λόγους:

- στην πίεση για απορρόφηση σε πρώτη φάση των συνολικών χορηγήσεων των προγραμμάτων σε χρηματοδοτικά μέσα, ώστε να αποφευχθεί η ακύρωση δεσμεύσεων και η απώλεια πόρων που είχαν διατεθεί από τον προϋπολογισμό της ΕΕ·
- στην καθυστερημένη σύσταση χρηματοδοτικών μέσων ή στη μεταγενέστερη συμπληρωματική χρηματοδότησή τους, με αποτέλεσμα να μειώνεται το διάστημα κατά το οποίο μπορεί να υπάρξουν επανεισροές και έτσι να περιορίζεται η δυνατότητα επαναχρησιμοποίησής τους·
- στον μεσοπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο χαρακτήρα των επενδύσεων, με πιθανές περιόδους χάριτος, κάτι που έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζονται οι επανεισροές κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς·

- ο στην προτίμηση των διαχειριστικών αρχών να συσσωρεύουν τα επιστρεφόμενα ποσά πριν αποφασίσουν με ποιο τρόπο να τα χρησιμοποιήσουν, ώστε η επακόλουθη επαναχρησιμοποίησή τους να ανταποκρίνεται στις νέες ανάγκες, στις εξελίξεις της αγοράς, στις αλλαγές στο πολιτικό περιβάλλον κ.λπ.·
- ο στην προτεραιοποίηση της επίτευξης μόχλευσης μέσω της προσέλκυσης πρόσθετων ιδιωτών επενδυτών, αντί της επαναχρησιμοποίησης των επανεισροών· και
- ο στην κατάθεση κονδυλίων σε λογαριασμούς του Δημοσίου για ενίσχυση της εθνικής ρευστότητας ή για τοκοφορία.

**21** Δεδομένου ότι μόνον ο πρώτος γύρος επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από χρηματοδοτικά μέσα επιστρέφεται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και μπορεί να διακρατηθεί από το κράτος μέλος, αρκετές διαχειριστικές αρχές ανέφεραν την πίεση απορρόφησης ως βασική αιτία της περιορισμένης επαναχρησιμοποίησης. Η χρήση των επιστρεφόμενων κεφαλαίων αντί των αρχικών χορηγήσεων του προγράμματος θα οδηγούσε σε ακύρωση των δεσμεύσεων και, συνεπώς, σε απώλεια ενωσιακών πόρων για το κράτος μέλος ή για την περιφέρεια (βλέπε [πλαίσιο 2](#)). Ο κίνδυνος αυτός είναι ιδιαίτερα υψηλός, εάν τα χρηματοδοτικά μέσα είναι υπερβολικά μεγάλα ή έχουν συσταθεί προς το τέλος της περιόδου επιλεξιμότητας, αφήνοντας λίγο χρόνο για την απορρόφηση των χορηγήσεων. Παραδείγματος χάριν, το ταμείο δανείων και εγγυοδοσίας ΤΕΠΙΧ II στην Ελλάδα συστάθηκε τον Νοέμβριο του 2016. Επρόκειτο για ένα συνολικά επιτυχημένο προϊόν, ωστόσο, μέχρι το τέλος της περιόδου επιλεξιμότητας είχε χρησιμοποιηθεί μόνο το 89,7 % και όχι το σύνολο της αρχικής χορήγησης του προγράμματος. Συνεπώς, δεν υπήρχε ούτε κίνητρο ούτε χρόνος για επαναχρησιμοποίηση κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου, καθώς η απορρόφηση θα ήταν ακόμη χαμηλότερη.

## Πλαίσιο 2

**Τα συμπληρωματικά ποσά σε ένα σλοβακικό χρηματοδοτικό μέσο συνέβαλαν στην απορρόφηση αχρησιμοποίητων κεφαλαίων από προγράμματα της περιόδου 2007-2013 κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας, αλλά δεν συνετέλεσαν στην επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών**

Στη Σλοβακία, την προγραμματική περίοδο 2007-2013, στο πλαίσιο της [πρωτοβουλίας JESSICA](#), συστάθηκε από το Κρατικό Ταμείο Στεγαστικής Ανάπτυξης (Štátny fond rozvoja bývania, SFRB) χρηματοδοτικό μέσο για επενδυτικά δάνεια σχετιζόμενα με μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε πολυκατοικίες.

Η συμφωνία χρηματοδότησης μεταξύ του SFRB και της αρμόδιας διαχειριστικής αρχής υπογράφηκε το 2013. Το αρχικό ποσό που διατέθηκε το 2013 ανερχόταν σε 8 εκατομμύρια ευρώ (συμπεριλαμβανομένων 6,8 εκατομμυρίων ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης – ΕΤΠΑ).

Το 2015, καθώς πλησίαζε το κλείσιμο της περιόδου 2007-2013, η διαχειριστική αρχή του εν λόγω περιφερειακού επιχειρησιακού προγράμματος χρειάστηκε να απορροφήσει τους υπόλοιπους πόρους του προγράμματος για να μην τους χάσει. Μετά την επιτυχή εφαρμογή του χρηματοδοτικού μέσου, το SFRB συμφώνησε να του διαθέσει συμπληρωματικά 90,6 εκατομμύρια ευρώ και, στη συνέχεια, άλλα 66,3 εκατομμύρια ευρώ.

Αυτά τα δύο συμπληρωματικά ποσά σχεδόν 20πλασίασαν την αρχική χορήγηση. Κατ' αυτό τον τρόπο, η διαχειριστική αρχή κατάφερε να απορροφήσει πλήρως τους πόρους του προγράμματος που επέμεναν ακόμη στο κλείσιμο, αποφεύγοντας έτσι πιθανή ακύρωση των δεσμεύσεων. Μολονότι όλα τα δάνεια είχαν εκταμειωθεί κατά την περίοδο επιλεξιμότητας, τα συμπληρωματικά ποσά χρηματοδότησης αναίρεσαν κάθε κίνητρο για επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της περιόδου.

*Πηγή:* ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών από το Κρατικό Ταμείο Στεγαστικής Ανάπτυξης (SFRB).

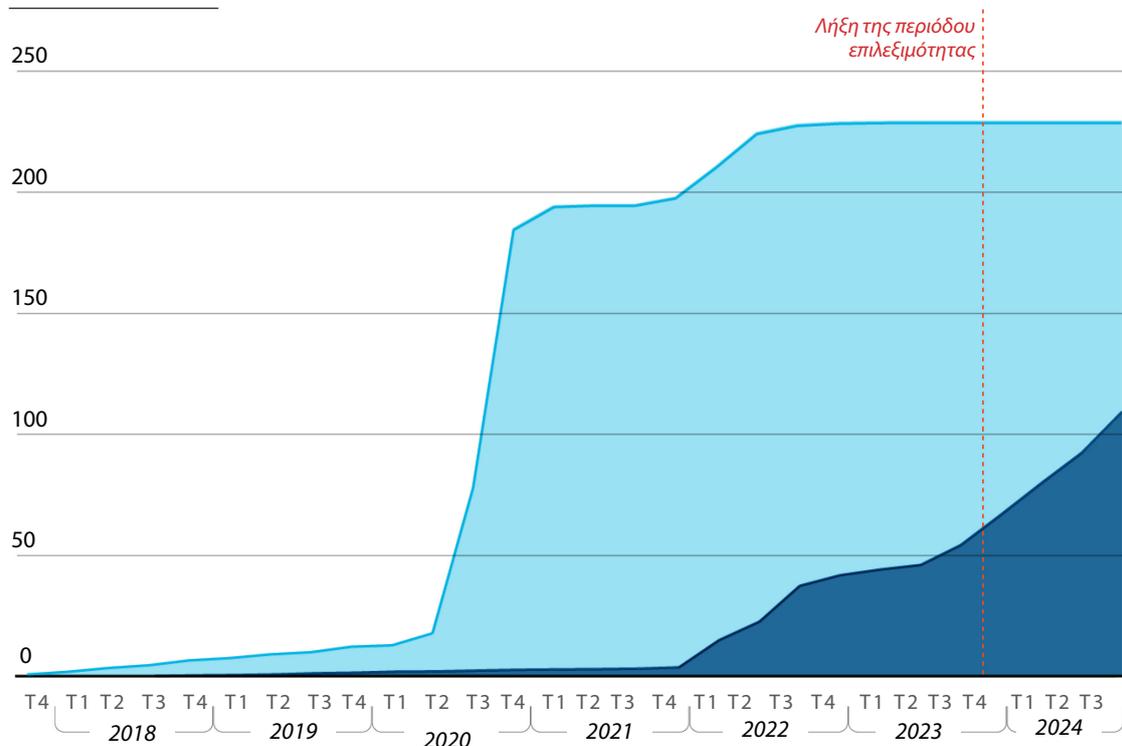
- 22** Ορισμένες διαχειριστικές αρχές επέλεξαν να αυξήσουν μέσω συμπληρωματικής χρηματοδότησης την αρχική χορήγηση που είχε διατεθεί στα χρηματοδοτικά μέσα κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας. Μολονότι η προσέγγιση αυτή αύξανε την απορρόφηση σε επίπεδο προγράμματος, ενέτεινε επίσης την πίεση για χρήση αυτών των πρόσθετων κονδυλίων, γεγονός που στην πραγματικότητα λειτουργούσε ως κίνητρο που ενθάρρυνε τη συγκεκριμένη επιλογή, αντί να δίνεται προτεραιότητα στην επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών. Επιπλέον, τα εν λόγω συμπληρωματικά ποσά αύξαναν τα κληροδοτημένα κεφάλαια που καθίσταντο διαθέσιμα μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας (βλέπε σημείο **28**) και τα οποία τα κράτη μέλη μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν με μεγαλύτερη ευελιξία από ό,τι τη χρηματοδότηση που παρείχαν τα αρχικά προγράμματα. Παραδείγματος χάριν, η ενωσιακή χορήγηση προς το ταμείο δανειοδότησης «KMU Darlehenfonds Berlin» στη Γερμανία αυξήθηκε αρκετές φορές από τη διαχειριστική αρχή, με την τελευταία αύξηση να λαμβάνει χώρα μόλις 13 ημέρες πριν από τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας, αποκλείοντας έτσι κάθε πιθανότητα επαναχρησιμοποίησης των επανεισροών.
- 23** Ένας άλλος παράγοντας που περιορίζει τις δυνατότητες επαναχρησιμοποίησης είναι ότι η μεγάλη πλειονότητα των χρηματοδοτικών μέσων περιλαμβάνει χρηματοοικονομικά προϊόντα μεσοπρόθεσμης έως μακροπρόθεσμης διάρκειας (ληκτότητας). Ορισμένα μέσα, όπως τα μακροπρόθεσμα δάνεια για κατασκευή κατοικιών, μπορούν να αποπληρωθούν πλήρως μετά την παρέλευση 25ετίας ή και αργότερα, εάν δοθούν περίοδοι χάριτος. Τα μετοχικά αμοιβαία κεφάλαια είναι συνήθως κλειστού τύπου, αλλά διαρκούν τουλάχιστον μία 10ετία. Κατά συνέπεια, επανεισροές μπορεί να υπάρξουν προς το τέλος της περιόδου επιλεξιμότητας ή ακόμα και μετά από αυτήν. Το γεγονός αυτό περιορίζει εγγενώς την όποια δυνατότητα ανακυκλούμενης χρήσης κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας.
- 24** Στο δείγμα μας, η μικρότερη διάρκεια ήταν τρία χρόνια, ενώ η μεγαλύτερη 25. Στο **γράφημα 2** απεικονίζονται διαχρονικά οι επανεισροές για το ιταλικό ταμείο «POR Puglia Microcredito», που χορηγεί δάνεια σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (MME). Το ταμείο συστάθηκε τον Ιούλιο του 2017 και χορηγεί δάνεια διάρκειας μέχρι μία πενταετία, με περίοδο χάριτος έως και 12 επιπλέον μήνες. Οι πρώτες εκταμιεύσεις ξεκίνησαν στο τέλος του 2017, ενώ οι τελευταίες επιστροφές προβλέπονται για το 2028. Μέχρι το τέλος της περιόδου επιλεξιμότητας (2023), μόνο το 23 % των εκταμιευθέντων κεφαλαίων είχε επιστραφεί και ήταν διαθέσιμο για επανεπένδυση.

## Γράφημα 2 | Σωρευτικές τριμηνιαίες εκταμιεύσεις και επανεισορές, POR Puglia Microcredito, 2017-2024

Σωρευτικές εκταμιεύσεις

Σωρευτικές επανεισορές

(ποσά σε εκατ. ευρώ)



Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που παρέχει η περιφέρεια της Απουλίας.

- 25** Με τον έλεγχό μας επιβεβαιώσαμε ότι ένας άλλος σημαντικός λόγος για την περιορισμένη ανακύκλωση κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας είναι ότι οι συμφωνίες χρηματοδότησης με τους διαχειριστές ταμείων δεν απαιτούν την αυτόματη επαναχρησιμοποίηση (**πλαίσιο 1**), καθώς οι διαχειριστικές αρχές προτιμούν να λαμβάνουν τις σχετικές αποφάσεις κατά περίπτωση. Τέτοιες αποφάσεις λαμβάνονται συνήθως μόνο μετά τη συσσώρευση επανεισορών, η οποία μπορεί να συμβεί ακόμα και μετά το τέλος της περιόδου επιλεξιμότητας. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να αντικατοπτρίζει την επιθυμία των εθνικών ή περιφερειακών κυβερνήσεων να συσσωρεύουν τις επανεισορές και να επαναχρησιμοποιούν τους πόρους απλώς αργότερα, προκειμένου να ανταποκρίνονται στις νεότερες ανάγκες της αγοράς ή σε οικονομικές ή πολιτικές προτεραιότητες. Μολονότι η πρακτική αυτή θα μπορούσε επίσης να ενισχύσει προσωρινά την ρευστότητα των διαχειριστικών αρχών ή και να δημιουργήσει έσοδα από τόκους, καθυστερεί σημαντικά την επαναχρησιμοποίηση και μειώνει τις δυνατότητές της να στηρίξει όσο το δυνατόν περισσότερους τελικούς αποδέκτες και τα ώριμα έργα τους.

- 26** Μια εξήγηση που μας δόθηκε ως δικαιολογία για την περιορισμένη επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών κατά την περίοδο επιλεκτικότητας είχε σχέση με τον στόχο της επίτευξης μόχλευσης μέσω της άντλησης πρόσθετων κεφαλαίων για τα χρηματοδοτικά μέσα από ιδιώτες επενδυτές, καθώς με τον τρόπο αυτό η μόχλευση συνδυάζεται με την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών. Και αυτό κυρίως γιατί έτσι η συνεισφορά της ΕΕ χρησιμοποιείται για να καλυφθούν οι κίνδυνοι των ιδιωτικών επενδύσεων και να παραχωρηθούν προτιμησιακοί όροι. Παρότι τόσο η προσέλκυση ιδιωτών επενδυτών για την επίτευξη μόχλευσης όσο και η μεγιστοποίηση της επαναχρησιμοποίησης των επανεισορών για τη στήριξη περισσότερων αποδεκτών είναι εξίσου θεμιτοί στόχοι, η χρήση των επανεισορών για την κάλυψη ζημιών των ιδιωτών επενδυτών μειώνει τα ποσά που είναι διαθέσιμα για επαναχρησιμοποίηση. Από τα 61 χρηματοδοτικά μέσα του δείγματός μας, αποτέλεσμα μόχλευσης είχε επιδιωχθεί και επιτευχθεί στα 34.
- 27** Τέλος, οι εταιρείες μετοχικού/επιχειρηματικού κεφαλαίου διαφέρουν, διότι στις συμφωνίες χρηματοδότησης δεν υπάρχει γενικά απαίτηση για αυτόματη επανεπένδυση των επανεισορών ή άλλων εσόδων (απόδοσης, μερισμάτων) κατά τη διάρκεια ζωής τους. Στην περιφέρεια Λάτιο της Ιταλίας, υπάρχει ακόμη και η λεγόμενη «απαγόρευση ανακύκλωσης», τουτέστιν οποιαδήποτε απόδοση (είτε από το κεφάλαιο είτε από τα κέρδη) δεν μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί και πρέπει να επιστραφεί αμέσως στους ιδιώτες επενδυτές. Στο δείγμα μας, μικρός μόνον αριθμός προγραμμάτων (κυρίως μετοχικού κεφαλαίου) αφορούσε ιδιώτες επενδυτές και, όντως, σε αυτές τις περιπτώσεις, δεν διαπιστώσαμε καμία επαναχρησιμοποίηση.

## Τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες χρησιμοποιούν τα «κληροδοτημένα κεφάλαια» για τους σκοπούς της πολιτικής συνοχής, αν και με κάποιους περιορισμούς

- 28** Σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις<sup>2</sup>, τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν ρυθμίσεις για την επαναχρησιμοποίηση, μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας, οποιωνδήποτε επανεισροών αποδίδονται στα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) και καταβάλλονται στα χρηματοδοτικά μέσα από τους τελικούς αποδέκτες, είτε αυτές λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια της περιόδου είτε μετά τη λήξη της («κληροδοτημένα κεφάλαια»). Δεδομένου ότι για την περίοδο 2007-2013 δεν οριζόταν χρονικό όριο, τα κληροδοτημένα κεφάλαια πρέπει να χρησιμοποιηθούν μέχρι εξάντλησής τους. Για τις περιόδους 2014-2020 και 2021-2027, οι σχετικοί κανόνες προβλέπουν την υποχρεωτική επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών που θα έχουν σημειωθεί μέχρι το τέλος του όγδοου έτους από τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας.
- 29** Σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες, τα κληροδοτημένα κεφάλαια πρέπει να επανεπενδύονται για το ίδιο είδος μέτρων (2007-2013), σύμφωνα με τους στόχους των προγραμμάτων (2014-2020) ή σύμφωνα με τους στόχους πολιτικής των προγραμμάτων (2021-2027).
- 30** Εξετάσαμε την πραγματική και την προβλεπόμενη χρήση των κληροδοτημένων κεφαλαίων σε 22 επιλεγμένα χρηματοδοτικά μέσα της περιόδου 2007-2013 και σε 61 της περιόδου 2014-2020 ([παράρτημα IV](#)). Αξιολογήσαμε κατά πόσον οι διαχειριστικές αρχές επαναχρησιμοποίησαν τα κληροδοτημένα κεφάλαια σύμφωνα με τις απαιτήσεις των κοινών διατάξεων (για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προσέγγιση που εφαρμόζουμε ως προς τον έλεγχο, βλέπε [παράρτημα I](#)).

---

<sup>2</sup> Άρθρο 78, παράγραφος 7, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, άρθρο 45 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και άρθρο 62 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060.

## Επαναχρησιμοποίηση των κληροδοτημένων κεφαλαίων από τα χρηματοδοτικά μέσα της περιόδου 2007-2013

- 31** Στον [πίνακα 1](#) παρουσιάζονται τα χρηματοδοτικά μέσα της περιόδου 2007-2013 που περιλαμβάνονταν στο δείγμα μας, μαζί με τα κληροδοτημένα κεφάλαια και τον τρόπο με τον οποίο προβλεπόταν να επαναχρησιμοποιηθούν. Πραγματική επαναχρησιμοποίηση υπήρξε σε όλες τις περιπτώσεις, πλην εκείνων του ελληνικού ταμείου εγγυοδοσίας ΕΛΤΕπ. Μολονότι η περίοδος επιλεξιμότητας έληξε το 2015, στην προκειμένη περίπτωση, κατά τον χρόνο του ελέγχου μας, εξακολουθούσε να εκκρεμεί απόφαση επαναχρησιμοποίησης. Εν τω μεταξύ, τα κληροδοτημένα κεφάλαια βρίσκονταν κατατεθειμένα σε τοκοφόρο λογαριασμό στην Τράπεζα της Ελλάδος ([πλαίσιο 3](#)).

## Πίνακας 1 | Επαναχρησιμοποίηση των κληροδοτημένων κεφαλαίων – Χρηματοδοτικά μέσα της περιόδου 2007-2013

Χώρα	Ονομασία του χρηματοδοτικού μέσου	Επαναχρησιμοποίηση των κληροδοτημένων κεφαλαίων για:
Γερμανία	<b>KMU-Darlehensfonds Berlin</b>	συνέχιση ως εθνικό χρηματοδοτικό μέσο για παρόμοιους σκοπούς
	<b>Mikromezzaniefonds Deutschland Bund</b>	εθνική συγχρηματοδότηση του διάδοχου χρηματοδοτικού μέσου στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής
	<b>Stadtentwicklungsfonds Brandenburg</b>	επιχορηγήσεις της πολιτικής συνοχής σε νέα έργα για παρόμοιους σκοπούς (για αστική ανάπτυξη την περίοδο 2021-2027)
	<b>KMU Darlehensfonds Sachsen-Anhalt</b>	συνέχιση ως εθνικό χρηματοδοτικό μέσο για παρόμοιους σκοπούς, εθνική συγχρηματοδότηση για το διάδοχο χρηματοδοτικό μέσο στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής
	<b>Thüringen Dynamik</b>	εθνική συγχρηματοδότηση του διάδοχου χρηματοδοτικού μέσου και των νέων χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής για παρόμοιους σκοπούς (στήριξη των ΜΜΕ κατά τις περιόδους 2014-2020 και 2021-2027)
Ελλάδα	<b>ΤΕΠΙΧ Ι</b>	συνέχιση ως εθνικό χρηματοδοτικό μέσο (ενδιάμεσο ΤΕΠΙΧ) και νέο εθνικό χρηματοδοτικό μέσο (DELFI), αμφότερα για παρόμοιους σκοπούς
	<b>Ταμείο Εγγυοδοσίας ΕΛΤΕπ</b>	καμία επαναχρησιμοποίηση, διατήρηση σε τοκοφόρους τραπεζικούς λογαριασμούς
Ουγγαρία	<b>ΕΠ GOP Δανείων</b>	νέα εθνικά χρηματοδοτικά μέσα για παρόμοιους σκοπούς (ταμείο για την ανάπτυξη του δήμου Kecskemet, ταμείο επιχειρηματικών κεφαλαίων Irinyi II, ταμείο επιχειρηματικών κεφαλαίων Széchenyi, Εθνικό Χρηματιστήριο Αξιών, ταμείο ανάπτυξης επιχειρήσεων της λεκάνης των Καρπαθίων) και για την κάλυψη των αμοιβών και των δαπανών διαχείρισης μετά την περίοδο επιλεξιμότητας
	<b>ΕΠ ΚΜΡ Επιχειρηματικών κεφαλαίων</b>	
Ιταλία	<b>Fondo di Sostegno JESSICA SICILIA</b>	επιχορηγήσεις στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής (για δήμους με λιγότερους από 60 000 κατοίκους) και νέο χρηματοδοτικό μέσο (την περίοδο 2021-2027)
	<b>Fondo Ingegneria Finanziaria Lazio – IF Ταμείο χαρτοφυλακίου</b>	νέο χρηματοδοτικό μέσο στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής για παρόμοιους σκοπούς (Lazio Venture 2014-2020) και για την κάλυψη των δαπανών αναχρηματοδότησης
Σλοβακία	<b>ROP Jessica - SFRB</b>	συνέχιση του ίδιου χρηματοδοτικού μέσου για μία πενταετία μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας και στη συνέχεια εθνικά χρηματοδοτικά μέσα για τον ίδιο σκοπό
	<b>ΕΠ CEG Jeremie - SIH</b>	νέα χρηματοδοτικά μέσα για παρόμοιους σκοπούς, παροχή δανείων στο χρηματοδοτικό μέσο της πολιτικής συνοχής και κάλυψη των δαπανών και των αμοιβών διαχείρισης

Σημ.: Οι πληροφορίες που παρατίθενται στον ανωτέρω πίνακα αναφέρονται σε ταμεία χαρτοφυλακίου. Τα 13 ταμεία που παρουσιάζονται στον πίνακα περιλαμβάνουν συνολικά 22 ειδικά ταμεία.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που παρείχαν οι διαχειριστικές αρχές.

- 32** Πολλές συμφωνίες χρηματοδότησης ορίζουν ότι τα κληροδοτημένα κεφάλαια πρέπει να ενσωματώνονται αρχικά στους περιφερειακούς ή στους εθνικούς προϋπολογισμούς. Ως εκ τούτου, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν, είναι απαραίτητη η λήψη ειδικών αποφάσεων από τις αρμόδιες αρχές (βλέπε σημείο 64). Διαπιστώσαμε ότι σε όλα τα χρηματοδοτικά μέσα του δείγματός μας —εκτός από το ελληνικό ταμείο ΕΛΤΕπ— τα κληροδοτημένα κεφάλαια χρησιμοποιήθηκαν για τον απαιτούμενο σκοπό, ήτοι:
- ο για τη διατήρηση των ίδιων χρηματοδοτικών μέσων (Γερμανία, Ιταλία, Σλοβακία)·
  - ο για τη σύσταση νέων χρηματοδοτικών μέσων (της πολιτικής συνοχής ή άλλων) με παρόμοιους στόχους (Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Ουγγαρία, Σλοβακία)·
  - ο για τη χρηματοδότηση της εθνικής συγχρηματοδότησης νέων χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της επόμενης περιόδου (Γερμανία, Ιταλία)·
  - ο για τη χρηματοδότηση των αμοιβών και δαπανών διαχείρισης των χρηματοδοτικών μέσων (Ουγγαρία, Σλοβακία)·
  - ο για την παροχή επιχορηγήσεων για σκοπούς παρόμοιους με εκείνους του αρχικού χρηματοδοτικού μέσου (Γερμανία, Ιταλία, βλέπε επίσης [πλαίσιο 4](#)).

### Πλαίσιο 3

#### Ταμείο εγγυοδοσίας ΕΛΤΕπ (Ελλάδα)

Κατά τον χρόνο του ελέγχου, ήτοι σχεδόν μία 10ετία μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας το 2015, τα κληροδοτημένα κεφάλαια του ελληνικού ταμείου εγγυοδοσίας ΕΛΤΕπ, ύψους περίπου 300 εκατομμυρίων ευρώ, δεν είχαν επαναχρησιμοποιηθεί και παρέμενα κατατεθειμένα σε λογαριασμό του Δημοσίου.

Το εν λόγω ταμείο διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη στήριξη των ελληνικών εμπορικών τραπεζών κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης την εποχή εκείνη. Συστάθηκε το 2012 με σκοπό να βοηθήσει την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων να δανείσει κεφάλαια σε ελληνικές εμπορικές τράπεζες, οι οποίες με τη σειρά τους χορήγησαν δάνεια σε ΜΜΕ που δεν μπορούσαν να δανειστούν κεφάλαια από αλλού.

Μετά το 2017 δεν υπήρχε πλέον ανάγκη η ΕΤΕπ να δανείζει τις ελληνικές τράπεζες για τον σκοπό αυτόν, καθώς αυτές μπορούσαν να αντλήσουν χρηματοδότηση από τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Ως εκ τούτου, το χρηματοδοτικό μέσο εγγυοδοσίας εκκαθαρίστηκε.

Η απόφαση των ελληνικών αρχών σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των κληροδοτημένων κεφαλαίων εξακολουθεί να εκκρεμεί, γεγονός που σημαίνει ότι επί μία 10ετία δεν έχει υπάρξει ανακυκλούμενη χρήση, που να εξυπηρετεί τους στόχους της πολιτικής συνοχής της ΕΕ. Αντιθέτως, ο τόκος που αποφέρουν τα κεφάλαια αυτά εισρέει στον εθνικό προϋπολογισμό.

*Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που παρείχε η ελληνική διαχειριστική αρχή του προγράμματος ΕΠΑΝΕΚ.*

### **Επαναχρησιμοποίηση των κληροδοτημένων κεφαλαίων από τα χρηματοδοτικά μέσα της περιόδου 2014-2020**

- 33** Στον [πίνακα 2](#) παρουσιάζεται η επαναχρησιμοποίηση των κληροδοτημένων κεφαλαίων της περιόδου 2014-2020 στο δείγμα μας, όπως αποφασίστηκε από τις διαχειριστικές αρχές μέχρι το τέλος του 2024, με βάση τις πραγματικές επανεισροές που έλαβαν χώρα εκείνη την περίοδο.

## Πίνακας 2 | Επαναχρησιμοποίηση των κληροδοτημένων κεφαλαίων — Προγραμματική περίοδος 2014-2020

Χώρα	Ονομασία του χρηματοδοτικού μέσου	Επαναχρησιμοποίηση των κληροδοτημένων κεφαλαίων για:
Γερμανία	KMU-Darlehensfonds Berlin	κάλυψη του κενού μεταξύ της χρηματοδότησης των περιόδων 2014-2020 και 2021-2027, αργότερα ως εθνική συγχρηματοδότηση του διάδοχου χρηματοδοτικού μέσου
	Mikromezzaninefonds Deutschland Bund	ενίσχυση της χρηματοδότησης προς τις ΜΜΕ
	Thüringen Dynamik	συνέχιση ως εθνικό ταμείο με τους ίδιους όρους
Ελλάδα	ΤΕΠΙΧ Ι	καμία απόφαση ακόμη: το ποσό των επανεισορών/αποπληρωμών βρίσκεται σε λογαριασμό στην Τράπεζα της Ελλάδος
	EQUIFUND	οι αποπληρωμές βρίσκονται σε λογαριασμό του διαχειριστή του ταμείου με πιθανή συνέχιση κατά την περίοδο 2021-2027
	Ταμείο Εγγυοδοσίας COVID-19	καμία αποπληρωμή ακόμα λόγω της φύσης του χρηματοδοτικού μέσου
Ουγγαρία	GINOP Προτεραιότητα 8 Ταμείο χαρτοφυλακίου (22 ειδικά ταμεία)	χρηματοδότηση εθνικού προγράμματος (πρόγραμμα Széchenyi Kártya), εθνική συγχρηματοδότηση για το χρηματοδοτικό μέσο της πολιτικής συνοχής 2021-2027 και κάλυψη των αμοιβών και των δαπανών διαχείρισης μετά την περίοδο επιλεξιμότητας
	ΕΡΕΡ Δανείων	επιχορηγήσεις σε δύο έργα της πολιτικής συνοχής
Ιταλία	Fondo Azioni Riposizionamento dell'Economia del Lazio Ταμείο χαρτοφυλακίου (4 ειδικά ταμεία)	εθνική συγχρηματοδότηση σε χρηματοδοτικά μέσα της πολιτικής συνοχής (Lazio Venture II την περίοδο 2021-2027)
	POR Puglia Microcredito	εθνική συνεισφορά σε χρηματοδοτικά μέσα της πολιτικής συνοχής (Equity Puglia, minibond και Technodiae την περίοδο 2021-2027)
Σλοβακία	IROP PA 4 - SFRB	συνέχιση του ίδιου χρηματοδοτικού μέσου σε εθνικό επίπεδο για παρόμοιους σκοπούς (στήριξη μέτρων ενεργειακής απόδοσης) και κάλυψη των δαπανών και των αμοιβών διαχείρισης
	ΕΠ II PA 11 - Ταμείο χαρτοφυλακίου (24 ειδικά ταμεία)	συνέχιση του ίδιου χρηματοδοτικού μέσου σε εθνικό επίπεδο για παρόμοιους σκοπούς (κυρίως στήριξη των ΜΜΕ) και κάλυψη των δαπανών και των αμοιβών διαχείρισης

Σημ.: Οι πληροφορίες που παρατίθενται στον ανωτέρω πίνακα αναφέρονται σε ταμεία χαρτοφυλακίου. Τα 12 ταμεία που παρουσιάζονται στον πίνακα περιλαμβάνουν συνολικά 61 ειδικά ταμεία.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που παρείχαν οι διαχειριστικές αρχές.

- 34** Όπως και κατά την περίοδο 2007-2013, οι αποφάσεις επαναχρησιμοποίησης λαμβάνονταν συνήθως σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες. Οι επανεισροές αξιοποιούνται κυρίως στο πλαίσιο των ίδιων ή νέων χρηματοδοτικών μέσων για παρόμοιους σκοπούς. Παραδείγματος χάριν, οι δύο μεγάλοι διαχειριστές ταμείων στη Σλοβακία, το SIH και το SFRB, διακρατούν τα κληροδοτημένα κεφάλαια στα ίδια χρηματοδοτικά μέσα και τα επαναχρησιμοποιούν για το ίδιο είδος δράσεων επί μία οκταετία μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας, με εξαίρεση τα ποσά για δαπάνες και αμοιβές διαχείρισης. Στη Γερμανία, το κληροδοτημένο κεφάλαιο του Mikromezzaninefonds Deutschland Bund θα χρησιμοποιηθεί ως εθνική συγχρηματοδότηση για ένα διάδοχο χρηματοδοτικό μέσο της περιόδου 2021-2027 στο πλαίσιο του αντίστοιχου προγράμματος της πολιτικής συνοχής, ενώ τα κληροδοτημένα κεφάλαια του Thüringen Dynamik θα μεταφερθούν σε περιφερειακό διάδοχο χρηματοδοτικό μέσο που δεν θα λάβει νέα χρηματοδότηση από τη συνοχή. Στην Ιταλία, θα στηριχθούν νέα χρηματοδοτικά μέσα για παρόμοιους σκοπούς, τόσο στο Λάτιο όσο και στην Απουλία.
- 35** Εντοπίσαμε επίσης μία περίπτωση από την περίοδο 2014-2020, κατά την οποία τα κληροδοτημένα κεφάλαια χρησιμοποιήθηκαν για την παροχή επιχορηγήσεων σε έργα με παρόμοιους σκοπούς. Κατ' αρχήν, η εφάπαξ χρηματοδότηση μέσω επιχορηγήσεων αποκλείει οποιαδήποτε ανακυκλούμενη χρήση. Εντούτοις, η επαναχρησιμοποίηση των επιστραφέντων κεφαλαίων με τη μορφή επιχορηγήσεων μπορεί να δικαιολογηθεί σε εξαιρετικές περιπτώσεις ([πλαίσιο 4](#)).

#### Πλαίσιο 4

##### Χρήση κληροδοτημένων κεφαλαίων για την παροχή εφάπαξ επιχορηγήσεων – παραδείγματα

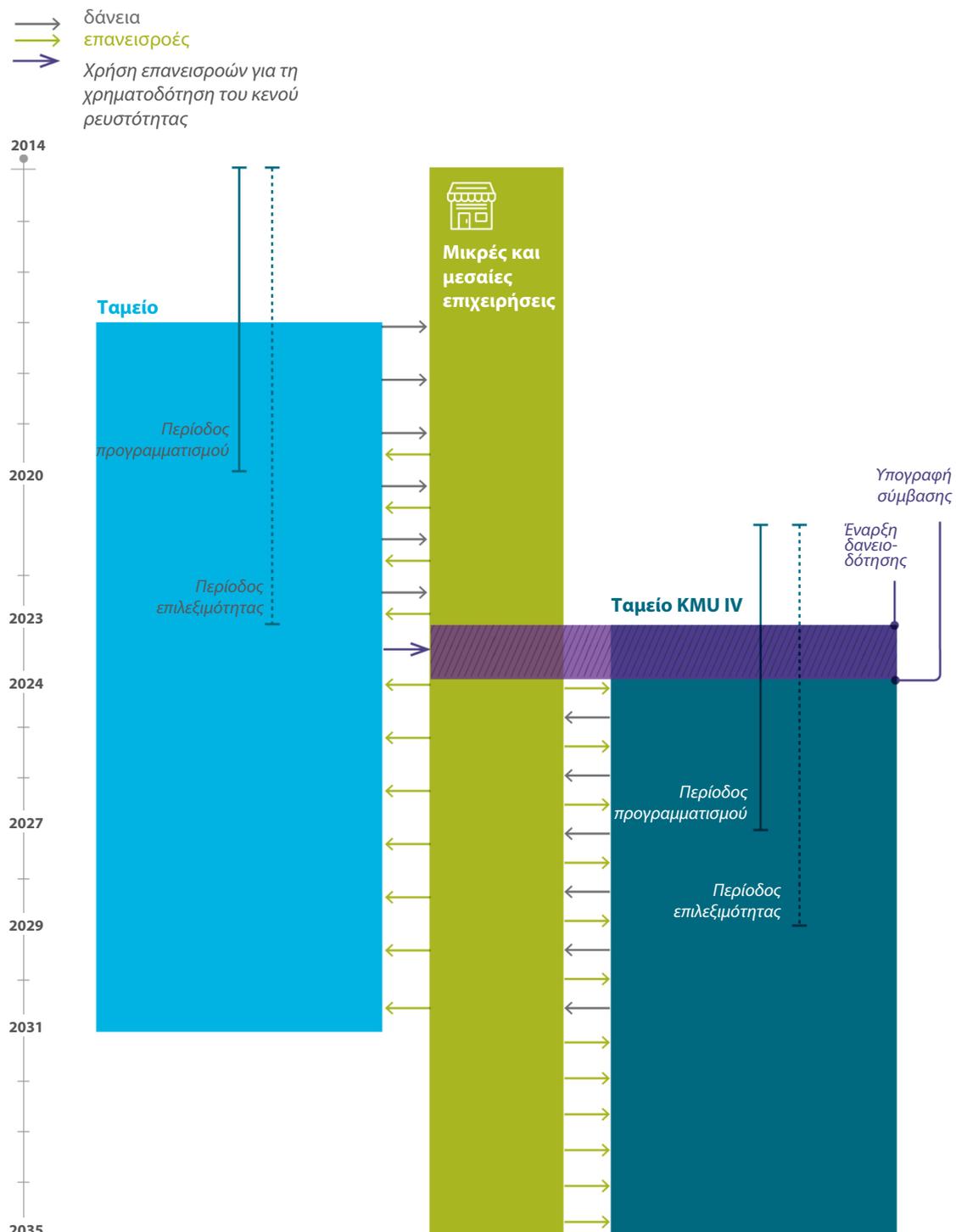
Οι αρχές του επιχειρησιακού προγράμματος για τους ανθρώπινους πόρους στην Ουγγαρία δεν συνέχισαν το δανειακό χρηματοδοτικό μέσο της περιόδου 2014-2020 κατά την περίοδο 2021-2027, αλλά αποφάσισαν να χρησιμοποιήσουν το κληροδοτημένο κεφάλαιο για την παροχή επιχορηγήσεων, προκειμένου να ολοκληρωθούν δύο έργα ανακαίνισης σχολείων που είχαν διακοπεί πρόωρα κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

Όσον αφορά την προηγούμενη περίοδο 2007-2013, διαπιστώσαμε ότι το κληροδοτημένο κεφάλαιο από το γερμανικό Stadtentwicklungsfonds Brandenburg, στο πλαίσιο του οποίου χορηγήθηκαν δάνεια για δημόσια έργα αστικής ανάπτυξης, χρησιμοποιήθηκε για την παροχή επιχορηγήσεων για παρόμοια έργα. Οι αρχές διέκοψαν την εφαρμογή του χρηματοδοτικού μέσου με την προηγούμενη μορφή του, καθώς δεν υπήρχε πλέον αρκετή ζήτηση, αφού στην αγορά διετίθεντο φθηνότερα δάνεια.

*Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των στοιχείων που παρείχαν οι διαχειριστικές αρχές στη Γερμανία και την Ουγγαρία.*

- 36** Ένα άλλο παράδειγμα χρήσης κληροδοτημένων κεφαλαίων μετά το τέλος της περιόδου επιλεξιμότητας 2014-2020 αφορά την κάλυψη των κενών ρευστότητας, έως ότου τεθούν σε εφαρμογή τα νέα μέσα της περιόδου 2021-2027. Στη Γερμανία, όπου η ζήτηση του ΚΜΥ Darlehensfonds Berlin (ταμείο ΚΜΥ III) της περιόδου 2014-2020 συνεχίστηκε μετά το τέλος της περιόδου επιλεξιμότητας, τα κληροδοτημένα κεφάλαια επέτρεψαν τη χορήγηση δανείων, έως ότου συσταθεί το διάδοχο χρηματοδοτικό μέσο ([γράφημα 3](#)). Αποφεύγεται έτσι η διακοπή που μπορούν να προκαλέσουν οι κύκλοι προγραμματισμού της ΕΕ.

**Γράφημα 3 | Χρησιμοποίηση των κληροδοτημένων κεφαλαίων για την κάλυψη των κενών ρευστότητας μεταξύ των προγραμματικών περιόδων, των περιόδων επιλεξιμότητας και των περιόδων χρηματοδότησης για το KMU Darlehensfonds Berlin 2014-2020 (KMU III) και 2021-2027 (KMU IV)**



Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που παρέιχε η διαχειριστική αρχή.

- 37** Κατά τον χρόνο του ελέγχου, η Ελλάδα δεν είχε λάβει ακόμη απόφαση στην σχετικά με τη χρήση των κληροδοτημένων κεφαλαίων για το ΤΕΠΙΧ II και το EQUIFUND. Στην Ιταλία, χρησιμοποιήθηκε ένα μέρος μόνο των κληροδοτημένων κεφαλαίων από το χρηματοδοτικό μέσο για το Λάτιο και από το POR Puglia Microcredito, καθώς εκκρεμούσαν περαιτέρω αποφάσεις.

## **Το πλαίσιο για τα χρηματοδοτικά μέσα της πολιτικής συνοχής δεν προωθεί την επαναχρησιμοποίηση**

- 38** Αξιολογήσαμε τον βαθμό στον οποίο το νομικό πλαίσιο για τις διαφορετικές προγραμματικές περιόδους παρείχε κίνητρα για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων ανακύκλωσης στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών μέσων, καθώς και κατά πόσον η Επιτροπή και τα κράτη μέλη είχαν θεσπίσει κατάλληλες ρυθμίσεις για τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων αυτών.

## **Το νομικό πλαίσιο δεν είναι αρκετά σαφές και μονοσήμαντο, ώστε να εξασφαλίζει τη μέγιστη δυνατή επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών**

- 39** Προκειμένου οι διαχειριστικές αρχές να έχουν ισχυρό κίνητρο για επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών προς υποστήριξη των περαιτέρω επενδύσεων, το νομικό πλαίσιο απαιτείται να περιλαμβάνει σαφή και μονοσήμαντη υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης. Συνεπώς, πρέπει να προβλέπονται ελάχιστες απαιτήσεις για την επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών, με προσδιορισμό στόχων, μορφής και χρονοδιαγραμμάτων. Από την άλλη, οι κανόνες πρέπει να παρέχουν επαρκή ευελιξία στα κράτη μέλη, ώστε αυτά να μπορούν να συνδυάζουν την υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης με τις νέες ανάγκες, τις εξελίξεις της αγοράς, τις αλλαγές στο πολιτικό περιβάλλον ή και με άλλες ανάγκες και συνθήκες.
- 40** Η χρήση χρηματοδοτικών μέσων στην πολιτική συνοχής διέπεται από τους κανονισμούς περί κοινών διατάξεων που ισχύουν για τις διαφορετικές προγραμματικές περιόδους (*παράρτημα I*, σημεία *13-15*). Οι εκτελεστικοί κανονισμοί και η καθοδήγηση της Επιτροπής παρέχουν περαιτέρω λεπτομέρειες για την ερμηνεία και την αποσαφήνιση των κοινών διατάξεων.

- 41** Στη διάρκεια των τριών διαδοχικών προγραμματικών περιόδων το νομικό πλαίσιο έχει εξελιχθεί όσον αφορά την κάλυψη και την αποσαφήνιση της υποχρέωσης επαναχρησιμοποίησης. Παρότι οι διατάξεις της περιόδου 2007-2013 ήταν μάλλον γενικές ως προς το ζήτημα αυτό, οι κοινές διατάξεις της περιόδου 2014-2020 ήταν λεπτομερέστερες και σαφέστερες ως προς ορισμένες σημαντικές πτυχές (βλέπε [παράρτημα Ι](#)). Η Επιτροπή τις συμπλήρωσε με σημαντική καθοδήγηση προς τις διαχειριστικές αρχές, η οποία δεν αφορούσε βέβαια ειδικά την επαναχρησιμοποίηση. Για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2021-2027, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι κοινές διατάξεις είναι επαρκώς σαφείς και αποφάσισε να μην εκδώσει περαιτέρω καθοδήγηση.
- 42** Ωστόσο, παρότι με βάση τη διατύπωση των κοινών διατάξεων για τις περιόδους 2014-2020 και 2021-2027 οι επανεισορές είναι υποχρεωτικό να επαναχρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου<sup>3</sup>, η Επιτροπή άφησε στις διαχειριστικές αρχές μεγάλη διακριτική ευχέρεια ως προς την επαναχρησιμοποίηση των κεφαλαίων κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου. Στην πράξη, κατ' εφαρμογή της προσέγγισης της Επιτροπής, η ανακυκλούμενη χρήση δεν παρακολουθούνταν ιδιαίτερα, γεγονός που περιορίσε ενδεχομένως τα κίνητρα που είχαν τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες για να αξιοποιούν στο έπακρο τις επανεισορές κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.
- 43** Επιπλέον, οι κοινές διατάξεις για τις περιόδους 2014-2020 και 2021-2027 επιτρέπουν στα κράτη μέλη να επαναχρησιμοποιούν τους επιστρεφόμενους πόρους μετά την περίοδο επιλεξιμότητας (κληροδοτημένα κεφάλαια) για την παροχή επιχορηγήσεων στους δικαιούχους, αντί να τους επαναχρησιμοποιούν διά χρηματοδοτικών μέσων των οποίων η διάρκεια έχει παραταθεί ή άλλων νέων. Μολονότι η χρήση εφάπαξ επιχορηγήσεων μπορεί να δικαιολογηθεί σε συγκεκριμένες περιπτώσεις ([πλαίσιο 4](#)), δεν συνάδει με την αρχή της ανακυκλούμενης χρήσης, καθώς αναιρείται πλέον κάθε δυνατότητα περαιτέρω επαναχρησιμοποίησης των κονδυλίων.

---

<sup>3</sup> Άρθρο 44 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και άρθρο 62 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060.

## Προγραμματική περίοδος 2007-2013

- 44** Το άρθρο 78, παράγραφος 7, των [κοινών διατάξεων 2007-2013](#) προβλέπει μόνο μια πολύ γενική υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης, ορίζοντας ότι οι πόροι που επιστρέφονται πρέπει να χρησιμοποιούνται προς όφελος έργων αστικής ανάπτυξης από ΜΜΕ ή για την ενεργειακή απόδοση και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε κτίρια, συμπεριλαμβανομένων των υφιστάμενων κατοικιών. Δεν υπάρχουν περιορισμοί όσον αφορά τη μορφή, το ποσό ή την προθεσμία για την επαναχρησιμοποίηση και δεν γίνεται διάκριση μεταξύ των υποχρεώσεων επαναχρησιμοποίησης κατά τη διάρκεια και μετά την περίοδο επιλεξιμότητας.
- 45** Προς συμπλήρωση των κοινών διατάξεων, η Επιτροπή εξέδωσε διάφορα έγγραφα καθοδήγησης. Σε ένα από αυτά, στο [σημείωμα καθοδήγησης του 2011 σχετικά με τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής](#) βάσει του άρθρου 44 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου, συνιστάται στα κράτη μέλη να επαναχρησιμοποιούν τις επανεισροές για το ίδιο είδος δράσης, στην ίδια περιφέρεια και επ' αόριστον μέχρις εξάντλησης των κονδυλίων. Ωστόσο, η καθοδήγηση εκδόθηκε προς το τέλος της προγραμματικής περιόδου, οπότε τα περισσότερα χρηματοδοτικά μέσα είχαν ήδη συσταθεί. Δεδομένου ότι η καθοδήγηση δεν είναι δεσμευτική για τα κράτη μέλη, δεν ακολουθήθηκε από όλα.

## Προγραμματική περίοδος 2014-2020

- 46** Η αιτιολογική σκέψη 34 των [κοινών διατάξεων για την περίοδο 2014-2020](#) αναφέρεται στην αυξανόμενη σημασία των χρηματοδοτικών μέσων χάρη στα πολλαπλασιαστικά τους αποτελέσματα για τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, στην ικανότητά τους να συνδυάζουν διαφορετικές μορφές δημόσιων και ιδιωτικών πόρων και στο γεγονός ότι οι ανανεούμενες ροές χρηματοδότησης πιθανόν να καθιστούν τη στήριξη περισσότερο βιώσιμη μακροπρόθεσμα.
- 47** Το άρθρο 44, παράγραφος 1, ρυθμίζει την επαναχρησιμοποίηση **κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας** και προβλέπει ότι οι πόροι που επιστρέφονται στα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής και αποδίδονται στα ΕΔΕΤ πρέπει να χρησιμοποιούνται: α) για πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ίδιου ή άλλων χρηματοδοτικών μέσων, β) για την κάλυψη ζημιών που προκύπτουν από αρνητικούς τόκους επί κατατεθειμένων υπολοίπων και γ) για την κάλυψη δαπανών και αμοιβών για τη διαχείριση των χρηματοδοτικών μέσων.

- 48** Το άρθρο 45 ρυθμίζει την επαναχρησιμοποίηση των πόρων που επιστρέφονται **μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας**, με την απαίτηση τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι πόροι που αποδίδονται στη συνεισφορά από τα ΕΔΕΤ και επιστρέφονται εντός διαστήματος τουλάχιστον οκτώ ετών μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας, επαναχρησιμοποιούνται σύμφωνα με τους στόχους των αντίστοιχων προγραμμάτων. Αυτό μπορεί να γίνει είτε εντός του ίδιου χρηματοδοτικού μέσου ή άλλων, είτε μέσω άλλων μορφών στήριξης, όπως οι επιχορηγήσεις.
- 49** Η Επιτροπή δεν έχει εκδώσει κανένα ολοκληρωμένο καθοδηγητικό σημείωμα σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση, αλλά με την πάροδο του χρόνου έχει αποσαφηνίσει με τις αρχές διαχείρισης ορισμένα ζητήματα που σχετίζονται με τις επανεισορές, απαντώντας σε ερωτήσεις που οι αρχές αυτές της υπέβαλλαν (βλέπε [πλαίσιο 5](#)). Αν και οι διαχειριστικές αρχές έκριναν αυτή την καθοδήγηση χρήσιμη γενικά, ορισμένες θεωρούσαν ότι η πρόσβαση στις εν λόγω οδηγίες θα ήταν καλύτερη, εάν αυτές παρουσιάζοντας κάπου συγκεντρωμένες.

## Πλαίσιο 5

### **Διευκρινίσεις της Επιτροπής σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών τόσο κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας όσο και μετά τη λήξη της**

Η Επιτροπή έχει δώσει συμβουλές στις διαχειριστικές αρχές σχετικά με διάφορα ζητήματα σχετιζόμενα με την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών, αποσαφηνίζοντας μεταξύ άλλων τα εξής:

- 1) οι πόροι που επιστρέφονται κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν για την κάλυψη των αμοιβών και των δαπανών διαχείρισης που υπερβαίνουν τα ανώτατα όρια των κοινών διατάξεων
- 2) οι επανεισορές από μια προγραμματική περίοδο μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν ως εθνική συγχρηματοδότηση για χρηματοδοτικά μέσα κατά την επόμενη περίοδο, αλλά όχι κατά την τρέχουσα
- 3) οι πόροι που αποδίδονται στη στήριξη από τα ΕΔΕΤ και επιστρέφονται στα χρηματοδοτικά μέσα από την 1η Ιανουαρίου 2032 δεν χρειάζεται να συμμορφώνονται με την απαίτηση επαναχρησιμοποίησης και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άλλους σκοπούς.

*Πηγή:* Απαντήσεις της Επιτροπής σε ερωτήσεις των διαχειριστικών αρχών σχετικά με τις επανεισορές της περιόδου 2014-2020.

**50** Διαπιστώσαμε επίσης ότι η Επιτροπή είχε αποστείλει εκδώσει επιστολή καθοδήγησης προς τη Γερμανία, σύμφωνα με την οποία οι επανεισροές που αποδίδονταν στα ΕΔΕΤ επιτρεπόταν να επαναχρησιμοποιηθούν για την κάλυψη του κόστους της εθνικής συγχρηματοδότησης κατά την ίδια περίοδο (για τον δανεισμό χρημάτων από τη χρηματοπιστωτική αγορά οι τόκοι θα καταβάλλονταν από εθνική αναπτυξιακή τράπεζα). Ωστόσο, η πρακτική αυτή απαγορευόταν αυστηρά από τος οδηγίες που εξέδωσε η ίδια η Επιτροπή κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, καθώς και από τη νέα οδηγία για την περίοδο 2014-2020 (βλέπε σημείο 2 στο [πλαίσιο 5](#) ανωτέρω).

### Προγραμματική περίοδος 2021-2027

**51** Το άρθρο 62, παράγραφος 1, των [κοινών διατάξεων για την περίοδο 2021-2027](#) σχετικά με την απαίτηση επαναχρησιμοποίησης κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας, μολονότι πολύ παρόμοιο σε διατύπωση με τις διατάξεις για την περίοδο 2014-2020, εισάγει την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Διευκρινίζει ότι οι επανεισροές μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν για δαπάνες και αμοιβές διαχείρισης, αλλά μόνο σε σχέση με περαιτέρω επενδύσεις. Πέραν τούτου, οι διατάξεις δεν μεταβλήθηκαν ουσιωδώς σε σχέση με εκείνες που είχαν εκδοθεί για την περίοδο 2014-2020. Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι κανόνες είναι αρκούντως σαφείς και ότι δεν χρειαζόταν να εκδώσει περαιτέρω οδηγίες.

### Η από μέρους της Επιτροπής εποπτεία της επαναχρησιμοποίησης των επανεισροών στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών μέσων δεν ήταν αποτελεσματική

**52** Η χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοδοτικών μέσων, παρέχεται στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης, βάσει της οποίας η Επιτροπή και τα κράτη μέλη επιμερίζονται την ευθύνη για τη σύννομη διαχείριση και εκτέλεση των ταμείων της ΕΕ σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Ωστόσο, η Επιτροπή διατηρεί την τελική ευθύνη για την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ και οφείλει να εποπτεύει το έργο των διάφορων αρχών, οργανισμών και φορέων στα κράτη μέλη<sup>4</sup>. Η εποπτεία αυτή περιλαμβάνει την παρακολούθηση, την επαλήθευση και τον έλεγχο της χρήσης των ενωσιακών κονδυλίων. Αξιολογήσαμε τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή ασκεί τις αρμοδιότητες αυτές όσον αφορά τα χρηματοδοτικά μέσα.

<sup>4</sup> Άρθρο 317 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- 53** Διαπιστώσαμε ότι οι διαχειριστικές αρχές υποχρεούνταν, αν και σε διαφορετικό βαθμό, να υποβάλουν στην Επιτροπή έκθεση σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών κατά τις περιόδους 2007-2013 και 2014-2020. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν επαλήθευσε και δεν αξιοποίησε επαρκώς τα δεδομένα σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση αυτή από τα κράτη μέλη. Μολονότι πραγματοποίησε 11 θεματικούς ελέγχους σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέσα, διαπιστώσαμε ότι οι έλεγχοι αυτοί κάλυψαν μόλις το 3 % του συνολικού αριθμού των μέσων αυτών και ότι δεν υπήρχε αρκετή ελεγκτική τεκμηρίωση αναφορικά με την υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης.
- 54** Παρότι για την περίοδο 2007-2013 οι αρχές των κρατών μελών δεν όφειλαν να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών **κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας**, για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 υπήρχαν εκτενείς απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων από τις διαχειριστικές αρχές. Για την περίοδο 2021-2027, η Επιτροπή περιόρισε τις απαιτήσεις αυτές και κατάργησε την υποχρέωση των αρχών των κρατών μελών να παρέχουν δεδομένα σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών κατά τη διάρκεια της περιόδου.
- 55** Όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση των επιστρεφόμενων πόρων **μετά την περίοδο επιλεξιμότητας**, στο κλείσιμο του προγράμματος η Επιτροπή εξετάζει τις ρυθμίσεις των κρατών μελών για την επακόλουθη χρήση των κληροδοτημένων κεφαλαίων. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν παρακολουθεί, δεν επαληθεύει ούτε ελέγχει την πραγματική χρήση των κεφαλαίων αυτών και δεν γνωρίζει αν, στην πράξη, τα κράτη μέλη ή οι περιφέρειες τα χρησιμοποιούν όντως για την περαιτέρω στήριξη των στόχων της πολιτικής συνοχής, όπως απαιτούν οι κοινές διατάξεις.
- 56** Διαπιστώσαμε επίσης ότι υπάρχει ασυνέπεια στις νομικές απαιτήσεις τόσο για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 όσο και για την περίοδο 2021-2027, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να επαναχρησιμοποιούν τις επανεισορές που δημιουργούνται εντός οκταετίας από το πέρας της περιόδου. Ταυτόχρονα, τα έγγραφα που αφορούν τα εν λόγω χρηματοδοτικά μέσα πρέπει να διατηρούνται μόνο για μία τριετία μετά το κλείσιμο (για την περίοδο 2014-2020) και για μία πενταετία μετά την τελευταία πληρωμή στο χρηματοδοτικό μέσο (για την περίοδο 2021-2027). Περιορίζονται έτσι τα μέσα που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της επαναχρησιμοποίησης των κληροδοτημένων κεφαλαίων.

## Προγραμματική περίοδος 2007-2013

**57** Κατά την περίοδο 2007-2013, η Επιτροπή δεν διέθετε πληροφορίες σχετικά με το μέγεθος των επανεισορών και την επαναχρησιμοποίησή τους. Με βάση τις υποχρεωτικές πληροφορίες που παρείχαν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των φακέλων κλεισίματος, η Επιτροπή εκτίμησε ότι οι τελικοί αποδέκτες είχαν επιστρέψει 8,5 δισεκατομμύρια ευρώ (περίπου το ήμισυ της χρηματοδότησης που είχε διατεθεί σε χρηματοδοτικά μέσα κατά τη συγκεκριμένη περίοδο). Στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνονται τα κληροδοτημένα κεφάλαια που είχαν δηλωθεί από τα κράτη μέλη και οι εκτιμήσεις της Επιτροπής για τις μελλοντικές επανεισορές μέχρι την εκκαθάριση των μέσων. Ωστόσο, το προαναφερόμενο αριθμητικό στοιχείο δεν είναι αξιόπιστο, καθώς η Επιτροπή δεν επαλήθευσε, ούτε έλεγξε ποτέ την πραγματική (επανα)χρησιμοποίηση αυτών των κληροδοτημένων κεφαλαίων.

## Προγραμματική περίοδος 2014-2020

**58** Κατά την περίοδο 2014-2020, οι διαχειριστικές αρχές ανέλαβαν εκτενέστερες υποχρεώσεις ως προς την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου<sup>5</sup>. Η Επιτροπή συμπλήρωσε τον κανονισμό με ειδική οδηγία<sup>6</sup>. Διαπιστώσαμε ότι η Επιτροπή διενεργούσε μεν ελέγχους ευλογοφάνειας των στοιχείων που παρέθεταν τα κράτη μέλη στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης, αλλά δεν επαλήθευε, ούτε έλεγχε την αξιοπιστία των εν λόγω στοιχείων. Με τον έλεγχό μας επιβεβαιώσαμε ότι τα αναφερόμενα στοιχεία δεν ήταν πάντοτε αξιόπιστα· παραδείγματος χάριν, μερικές φορές οι διαχειριστικές αρχές ανέφεραν εσφαλμένα μηδενική επαναχρησιμοποίηση. Επιπλέον, η Επιτροπή ζητούσε στοιχεία μόνο για τον πρώτο επενδυτικό κύκλο. Ως εκ τούτου, η εικόνα που υπήρχε σχετικά με την ανακυκλούμενη χρήση ήταν ατελής και περιορισμένη.

---

<sup>5</sup> Στο άρθρο 46 του [κανονισμού \(ΕΕ\) αριθ. 1303/2013](#) και στο παράρτημα I του [εκτελεστικού κανονισμού \(ΕΕ\) αριθ. 821/2014 της Επιτροπής](#) καθορίζεται το υπόδειγμα για την υποβολή πληροφοριών σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέσα, το οποίο περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις επιστροφές από τους τελικούς αποδέκτες (γραμμή 36) και την επαναχρησιμοποίηση των κονδυλίων (γραμμή 37).

<sup>6</sup> [2021 update of the annotated template for reporting on financial instruments.](#)

**59** Με βάση τα στοιχεία που της υποβάλλονταν, η Επιτροπή κατάρτιζε ετήσιες συνόψεις σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέσα<sup>7</sup>. Ωστόσο, ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης δεν καταρτίστηκαν για το 2023<sup>8</sup> (το τελευταίο έτος της περιόδου επιλεξιμότητας) και, κατά συνέπεια, δεν θα υπάρχουν στοιχεία για την επαναχρησιμοποίηση από τότε και μέχρι το κλείσιμο το 2026. Χάθηκε έτσι μια ευκαιρία να επαληθευθεί, να ελεγχθεί και να αξιολογηθεί η πραγματική επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών, καθώς κατά την περίοδο αυτή θα υπάρξει ταχύτερη συσσώρευση επανεισορών και, κατ' επέκταση, σημαντικές δυνατότητες επαναχρησιμοποίησης.

### Προγραμματική περίοδος 2021-2027

**60** Για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, οι απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων σχετικά με τη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων μειώθηκαν και έπαψαν να είναι τόσο λεπτομερείς. Η Επιτροπή αιτιολόγησε αυτή την απόφαση με βάση την ανάγκη να απλουστευθεί η διαδικασία και να βελτιωθεί η ακρίβεια των παρεχόμενων στοιχείων. Σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις<sup>9</sup>, δεν απαιτούνται πλέον πληροφορίες σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των ποσών που επιστρέφονται από τους τελικούς αποδέκτες. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν έχει καμία βάση για την παρακολούθηση, την επαλήθευση και την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών κατά την προγραμματική περίοδο. Χωρίς κανέναν έλεγχο από την Επιτροπή, τα κράτη μέλη έχουν ακόμα λιγότερα κίνητρα να προτιμήσουν την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών από την απορρόφηση των διαθέσιμων κονδυλίων στο πλαίσιο των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

## Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μεν υπόψη ως έναν βαθμό την υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης, γενικά όμως οι συμφωνίες χρηματοδότησης δεν ενθαρρύνουν την επανεπένδυση

**61** Αξιολογήσαμε τον βαθμό στον οποίο, κατά τη σύσταση χρηματοδοτικών μέσων, οι αρχές των κρατών μελών λαμβάνουν υπόψη την υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης, καθώς και κατά πόσο λαμβάνουν μέτρα, προκειμένου να ενθαρρύνουν τους διαχειριστές των ταμείων να επαναχρησιμοποιούν τις επανεισορές. Εξετάσαμε τις συμφωνίες χρηματοδότησης των επιλεγμένων χρηματοδοτικών μέσων.

<sup>7</sup> Άρθρο 46, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013.

<sup>8</sup> Άρθρο 50 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013.

<sup>9</sup> Άρθρο 42 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060.

- 62** Κατά τη σύσταση ενός χρηματοδοτικού μέσου, η διαχειριστική αρχή και ο διαχειριστής του ταμείου υπογράφουν συμφωνία χρηματοδότησης, στην οποία περιγράφονται οι όροι και οι προϋποθέσεις της εφαρμογής του. Σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο, η συμφωνία αυτή πρέπει να περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών τόσο κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας όσο και μετά τη λήξη της<sup>10</sup>.
- 63** Διαπιστώσαμε ότι, αν και σε όλες τις συμφωνίες χρηματοδότησης γίνεται κατά κάποιο τρόπο αναφορά στο ζήτημα της επαναχρησιμοποίησης **κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας**, υπάρχουν σημαντικές διαφορές τόσο ως προς τον βαθμό δέσμευσης για επανεπένδυση των επανεισορών όσο και ως προς τον βαθμό λεπτομέρειας. Ενώ ορισμένες αναφέρονται μόνο στις κοινές διατάξεις, άλλες προβλέπουν ειδικότερες απαιτήσεις (βλέπε **πίνακα 3**). Ωστόσο, ενώ η κάλυψη των δαπανών και των αμοιβών διαχείρισης μέσω των επανεισορών αποτελεί συνήθη πρακτική, υποχρέωση αυτόματης επανεπένδυσης των επανεισορών εντοπίσαμε μόνο σε έξι περιπτώσεις, οι οποίες αφορούσαν το ταμείο χαρτοφυλακίου FARE LAZIO (συμπεριλαμβανομένων τεσσάρων ειδικών ταμείων) και το Thüringen Dynamik για τις περιόδους 2007-2013 και 2014-2020.

---

<sup>10</sup> Παράρτημα IV του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και παράρτημα X του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060.

### Πίνακας 3 | Διατάξεις των συμφωνιών χρηματοδότησης σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση κατά τη διάρκεια της περιόδου επιλεξιμότητας, χρηματοδοτικά μέσα των περιόδων 2014-2020 και 2021-2027

Χώρα	Ονομασία του χρηματοδοτικού μέσου	Περίοδος	Χρήση κατά τη διάρκεια της περιόδου
Γερμανία	KMU-Darlehensfonds Berlin	2014 - 2020	1) για την προνομιακή αμοιβή του διαχειριστή του ταμείου, 2) για την επιστροφή των δαπανών και αμοιβών διαχείρισης του διαχειριστή του ταμείου, 3) για την κάλυψη πιθανών αρνητικών επιτοκίων, 4) για το εναπομείναν μέρος για περαιτέρω επενδύσεις
		2021 - 2027	1) για την προνομιακή αμοιβή του διαχειριστή του ταμείου, 2) για την επιστροφή των δαπανών και των αμοιβών διαχείρισης της IBB, 3) για την κάλυψη πιθανών αρνητικών επιτοκίων, και 4) για περαιτέρω επενδύσεις σε τελικούς δικαιούχους
	Mikromezzaninefonds Deutschland Bund	2014 - 2020	για την κάλυψη της απαίτησης τόκων του ERP-SV και την αποπληρωμή των κεφαλαίων που χορηγήθηκαν από το ERP-SV ως μερίδιο εθνικής συγχρηματοδότησης
		2021 - 2027	κυρίως για την καταβολή τόκων για την εθνική συγχρηματοδότηση (ERP-SV) και για την κάλυψη των δαπανών και των αμοιβών διαχείρισης
Thüringen Dynamik	2014 - 2020	για νέες επενδύσεις σε τελικούς δικαιούχους εντός της περιόδου χρηματοδότησης από το 2021	
Ελλάδα	ΤΕΠΙΧ II	2014 - 2020	είτε για πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ίδιου ή άλλου χρηματοδοτικού μέσου είτε για την κάλυψη των δαπανών διαχείρισης του ΤΕΠΙΧ II
	ΤΕΠΙΧ III	2021 - 2027	για περαιτέρω επενδύσεις στο ίδιο ή σε άλλο χρηματοδοτικό μέσο και για την κάλυψη των αμοιβών και των δαπανών διαχείρισης
	EQUIFUND	2014 - 2020	κυρίως για την κάλυψη αμοιβών και δαπανών διαχείρισης και για επενδύσεις μέσω του ίδιου ή άλλου χρηματοδοτικού μέσου
	Ταμείο Εγγυοδοσίας COVID-19	2014 - 2020	για την πληρωμή ανεξόφλητων αμοιβών διαχείρισης και για την καταβολή τόκων σε περίπτωση αρνητικών επιτοκίων
Ουγγαρία	GINOP Προτεραιότητα 8 Ταμείο χαρτοφυλακίου (22 ειδικά ταμεία)	2014 - 2020	
	ΕΦΟΡ Δανείων	2014 - 2020	για περαιτέρω επενδύσεις και κάλυψη αμοιβών και δαπανών διαχείρισης
	GINOP Plusz δανείων	2021 - 2027	
Ιταλία	FARE Lazio - Ταμείο χαρτοφυλακίου (4 ειδικά ταμεία)	2014 - 2020	για περαιτέρω επενδύσεις μέσω αυτόματης ανακύκλωσης επανεισροών έως τις 31 Οκτωβρίου 2023
	POR Puglia Microcredito	2014 - 2020	για περαιτέρω επενδύσεις στο ίδιο χρηματοδοτικό μέσο σύμφωνα με το άρθρο 44 του ΚΚΔ 1303/2013
	NP Ricerca, Innovazione e Competitività per la Transizione Verde e Digitale (MIMIT)	2021 - 2027	για περαιτέρω επενδύσεις και για κάλυψη των αμοιβών και των δαπανών διαχείρισης και των πιθανών ζημιών σύμφωνα με το άρθρο 62 του ΚΚΔ 1060/2021
Σλοβακία	IROP PA 4 - SFRB	2014 - 2020	για περαιτέρω επενδύσεις στο ίδιο χρηματοδοτικό μέσο
	ΕΠ II PA 11 - Ταμείο χαρτοφυλακίου (24 ειδικά ταμεία)	2014 - 2020	σύμφωνα με το άρθρο 44 του ΚΚΔ 1303/2013

Σημ.: Οι πληροφορίες που παρατίθενται στον ανωτέρω πίνακα αναφέρονται σε ταμεία χαρτοφυλακίου. Τα 17 ταμεία που παρουσιάζονται στον πίνακα περιλαμβάνουν συνολικά 68 ειδικά ταμεία.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που παρείχαν οι διαχειριστικές αρχές.

**64** Υπάρχουν επίσης σημαντικές διαφορές στις διατάξεις των συμφωνιών χρηματοδότησης που αφορούν τη χρήση των κληροδοτημένων κεφαλαίων **μετά την περίοδο επιλεξιμότητας (παράρτημα II)**. Για τα μισά χρηματοδοτικά μέσα του δείγματός μας προβλεπόταν μεταφορά των επανεισροών σε λογαριασμούς του Δημοσίου (διαχειριστική αρχή), έως ότου ληφθεί ειδική απόφαση επαναχρησιμοποίησης σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις. Ως προς τα άλλα μισά, οι επανεισροές έμεναν στον διαχειριστή του ταμείου, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για τον ίδιο σκοπό στο πλαίσιο του ίδιου ή διάδοχου χρηματοδοτικού μέσου (**πλαίσιο 6**).

## Πλαίσιο 6

### Χρηματοδοτικά μέσα που συνεχίζουν να επενδύουν μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας

Όταν οι συμφωνίες χρηματοδότησης προβλέπουν ότι τις επανεισροές μένουν στον διαχειριστή του ταμείου για επανεπένδυση, αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ακόμη μεγαλύτερη δέσμευση των διαχειριστικών αρχών να χρησιμοποιήσουν τα κληροδοτημένα κεφάλαια για τον ίδιο σκοπό.

Στο δείγμα μας εντοπίσαμε αρκετά τέτοια παραδείγματα:

- οι συμφωνίες χρηματοδότησης για το ταμείο δανειοδότησης KfW-Darlehenfonds Berlin προέβλεπαν και για τις τρεις περιόδους ότι τα κληροδοτημένα κεφάλαια μένουν στον διαχειριστή του ταμείου, προκειμένου να συνεχιστεί η στήριξη προς ΜΜΕ·
- οι συμφωνίες χρηματοδότησης για τα δανειακά χρηματοδοτικά μέσα Thüringen Dynamik των περιόδων 2007-2013 και 2014-2020 προέβλεπαν ότι τα κληροδοτημένα κεφάλαια πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση διάδοχων μέσων που θα συστήσει ο ίδιος διαχειριστής ταμείου, με σκοπό τη στήριξη ΜΜΕ·
- στη Σλοβακία, από την περίοδο 2014-2020, το εθνικό νομικό πλαίσιο και όλες οι συμφωνίες χρηματοδότησης προβλέπουν ότι τα κληροδοτημένα κεφάλαια επαναχρησιμοποιούνται στο ίδιο χρηματοδοτικό μέσο για τον ίδιο σκοπό για τουλάχιστον μία δεκαετία μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας και, ενδεχομένως, έτι περαιτέρω, ανάλογα με την αξιολόγηση της αγοράς ή την απόφαση των αρμόδιων αρχών.

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα II, του οποίου προεδρεύει η Annemie Turtelboom, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 22ας Οκτωβρίου 2025.

*Για το Ελεγκτικό Συνέδριο*



Tony Murphy  
Πρόεδρος

# Παραρτήματα

## Παράρτημα Ι – Λίγα λόγια για τον έλεγχο

### Χρηματοδοτικά μέσα στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής

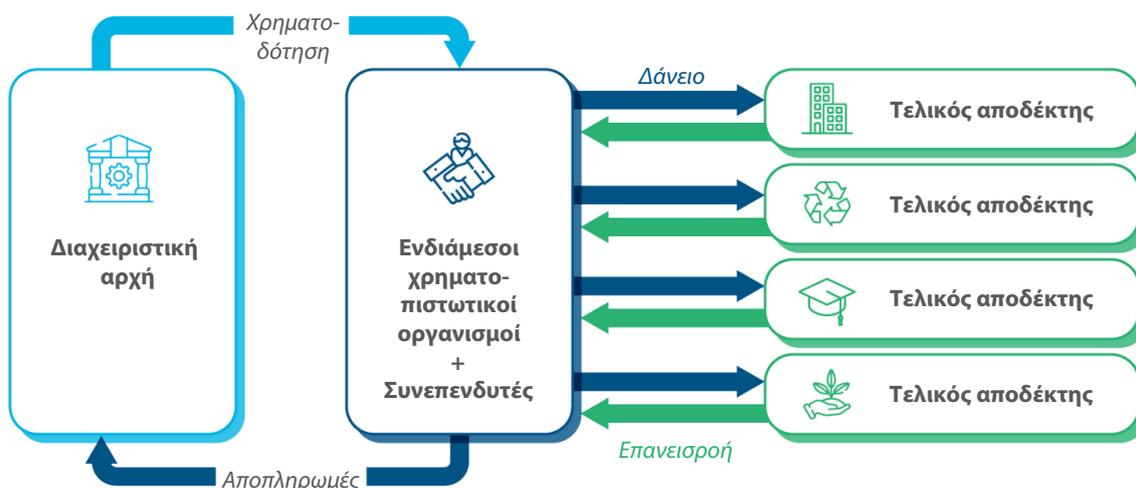
- 01** Παραδοσιακά, η πολιτική συνοχής υλοποιείται μέσω επιχορηγήσεων, διά των οποίων παρέχεται εφάπαξ χρηματοδοτική στήριξη σε δικαιούχους του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα για την υλοποίηση έργων που στηρίζουν στόχους περιφερειακής πολιτικής. Τα **χρηματοδοτικά μέσα** είναι μια μορφή στήριξης στο πλαίσιο της οποίας τα κονδύλια της ΕΕ παρέχονται στους τελικούς αποδέκτες μέσω χρηματοοικονομικών προϊόντων. Αποτελούν μια εναλλακτική επιλογή αντί των παραδοσιακών προγραμμάτων επιχορηγήσεων και είναι τα πλέον κατάλληλα όταν υπάρχει ενδεχόμενο οι επενδύσεις να έχουν οικονομικές αποδόσεις ή να εξοικονομηθούν πόροι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επιστροφή της παρεχόμενης στήριξης.
- 02** Τα χρηματοδοτικά μέσα εισήχθησαν επίσημα στην πολιτική συνοχής της ΕΕ την προγραμματική περίοδο 2007-2013, αν και πριν από την περίοδο αυτή υπήρξαν ορισμένες πρώιμες εκδόσεις τους και πιλοτικές πρωτοβουλίες. Η Επιτροπή έδωσε έμφαση στα χρηματοδοτικά μέσα και τα προώθησε περαιτέρω ως έναν τρόπο να διατηρηθεί το αποτέλεσμα της ενωσιακής χρηματοδότησης που παρέχεται στα κράτη μέλη μέσω πολλαπλής χρήσης τους για τις επόμενες περιόδους 2014-2020 και 2021-2027. Τα χρηματοδοτικά μέσα μπορούν να λάβουν τη μορφή διαφόρων χρηματοοικονομικών προϊόντων: δάνεια, εγγυήσεις ή επενδύσεις μετοχικού / οιονεί μετοχικού κεφαλαίου.

**03** Τα **δάνεια** που χορηγούνται από χρηματοδοτικά μέσα της πολιτικής συνοχής αποσκοπούν στην κάλυψη των αδυναμιών της αγοράς για εξασφάλιση κεφαλαίων, όταν η συνήθης χρηματοδότηση ενδέχεται να μην είναι διαθέσιμη ή επαρκής για τη συγκεκριμένη ομάδα τελικών αποδεκτών. Τα δανειακά χρηματοδοτικά μέσα του ΕΤΠΑ βασίζονται συχνά σε ένα μοντέλο επιμερισμού του κινδύνου, στο πλαίσιο του οποίου ο κίνδυνος μη εξυπηρέτησης ενός δανείου επιμερίζεται μεταξύ των πόρων του συναφούς προγράμματος του ΕΤΠΑ και ενός ενδιάμεσου χρηματοπιστωτικού οργανισμού που αναλαμβάνει την εφαρμογή του μέσου. Κατ' αυτό τον τρόπο μπορούν να χορηγηθούν δάνεια σε τελικούς αποδέκτες που παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο αθέτησης υποχρεώσεων και οι οποίοι, ως εκ τούτου, δεν θα έβρισκαν χρηματοδότηση στην αγορά. Ή απλώς μπορούν να παρασχεθούν στους δανειολήπτες καλύτεροι όροι και προϋποθέσεις από αυτές που θα αναμένονταν κανονικά, όπως χαμηλότερα επιτόκια, μεγαλύτεροι περίοδοι αποπληρωμής και μειωμένες απαιτήσεις εξασφάλισης. Τα δάνεια μπορούν επίσης να συνδυαστούν με επιχορηγήσεις, δυνατότητα που εξασφαλίζει πρόσθετη στήριξη για τους τελικούς αποδέκτες. Πρόκειται για τις περιπτώσεις επιδότησης επιτοκίου, επιχορηγήσεων τεχνικής υποστήριξης, επιχορηγήσεων κεφαλαίου και εκπτώσεων κεφαλαίου. Κατ' αυτό τον τρόπο, η χρηματοδότηση γίνεται περισσότερο προσιτή οικονομικά και καλύπτει τα κενά βιωσιμότητας των έργων.

**04** Η χρηματοδότηση **μετοχικού κεφαλαίου** μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στη στήριξη των επιχειρήσεων, ιδίως για τις εταιρείες υψηλής ανάπτυξης και τις καινοτόμες νεοφυείς επιχειρήσεις. Είναι ιδιαίτερα επωφελής για τις επιχειρήσεις που επιδιώκουν να αναπτύξουν καινοτόμα προϊόντα, να δημιουργήσουν νέες αγορές ή να επεκταθούν σε νέες περιοχές. Παρέχει το αναγκαίο κεφάλαιο για δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, εμπορικής προώθησης και επέκτασης. Οι επενδυτές μετοχικού κεφαλαίου καθίστανται εν μέρει κύριοι της επιχείρησης και μοιράζονται τα κέρδη και τις ζημίες της. Στόχος της ευθυγράμμισης των συμφερόντων των επενδυτών με τα συμφέροντα της επιχείρησης είναι η προώθηση μιας συνεργατικής προσέγγισης για την ανάπτυξη και την επιτυχία. Η χρηματοδότηση μετοχικού κεφαλαίου προσφέρει ευέλικτες λύσεις που μπορούν να προσαρμοστούν στις ιδιαίτερες ανάγκες των επιχειρήσεων. Στις λύσεις αυτές περιλαμβάνονται διάφοροι γύροι χρηματοδότησης, τα επιχειρηματικά κεφάλαια έναντι των ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων και διάφορες στρατηγικές εξόδου. Η χρηματοδότηση **οιονεί μετοχικού κεφαλαίου** τοποθετείται μεταξύ ιδίων και δανειακών κεφαλαίων και συνεπάγεται μεγαλύτερο κίνδυνο από το δάνειο αυξημένης εξασφάλισης και μικρότερο από το κοινό μετοχικό κεφάλαιο.

- 05** Τα χρηματοδοτικά μέσα **εγγυήσεων** είναι σχεδιασμένα με σκοπό να παρέχουν προστασία στις τράπεζες από ζημίες σε περίπτωση μη εξυπηρέτησης δανείων, βελτιώνοντας έτσι τη δανειοδοτική ικανότητα των τραπεζών και την προθυμία τους να αναλάβουν έργα υψηλότερου κινδύνου. Οι τράπεζες που λαμβάνουν εγγυήσεις υποχρεούνται συχνά να προσφέρουν στους τελικούς αποδέκτες βελτιωμένους όρους χρηματοδότησης, όπως χαμηλότερα επιτόκια και μειωμένες απαιτήσεις εξασφάλισης, με αποτέλεσμα τα δάνεια να καθίστανται περισσότερο προσβάσιμα και οικονομικά προσιτά. Οι εγγυήσεις μπορούν να δημιουργήσουν μόχλευση, επιτρέποντας σε σχετικά περιορισμένα εγγυοδοτικά κεφάλαια να στηρίξουν ένα πολύ μεγαλύτερο χαρτοφυλάκιο δανείων. Παραδείγματος χάριν, μια εγγύηση δανείων χαρτοφυλακίου με ποσοστό εγγύησης 80 % και ανώτατο ποσοστό εγγύησης 25 % μπορεί να στηρίξει χαρτοφυλάκιο δανείων πενταπλάσιο από το εγγυημένο ποσό του χαρτοφυλακίου.
- 06** Στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, τα χρηματοοικονομικά προϊόντα που υποστηρίζονται από χρηματοδοτικά μέσα παρέχονται στους τελικούς αποδέκτες μέσω ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών (**γράφημα 1**). Πρόκειται γενικά για ιδιωτικές ή για δημόσιες τράπεζες ή άλλους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, και όχι για τους δημόσιους φορείς που αναλαμβάνουν την εκτέλεση της βασικής χρηματοδότησης στον τομέα της συνοχής. Για τα μέσα του ΕΤΠΑ και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), εάν ο διαχειριστής του ταμείου επιλέγεται με ανοικτό διαγωνισμό, η διαδικασία αυτή πρέπει να συμμορφώνεται με τους ενωσιακούς και τους εθνικούς κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις. Σε περιπτώσεις που δεν εφαρμόζονται αυτοί οι κανόνες (όταν η σύμβαση διαχείρισης ταμείου δεν αποτελεί σύμβαση παροχής δημόσιας υπηρεσίας), η διαχειριστική αρχή μπορεί να ορίσει τον διαχειριστή του ταμείου, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Ο Όμιλος της ΕΤΕπ [που περιλαμβάνει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ) και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ)] απολαύει ειδικού καθεστώτος, δεδομένου ότι μπορεί να οριστεί ως διαχειριστής ταμείου χωρίς να εφαρμοστεί διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης.

## Γράφημα 1 | Εφαρμογή των χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής: παράδειγμα δανείων



Σημ.: Ο επενδυτικός κύκλος ξεκινά εκ νέου καθώς οι επανεισορές φθάνουν στους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

Πηγή: ΕΕΣ.

## Πλεονεκτήματα των χρηματοδοτικών μέσων

- 07** Τα χρηματοδοτικά μέσα θεωρείται ότι ενισχύουν την αποτελεσματικότητα της δημόσιας χρηματοδότησης λόγω του **δυναμικά ανακυκλούμενου χαρακτήρα** τους, τούτέστιν της δυνατότητας επαναχρησιμοποίησης των επανεισορών που προέρχονται από τους τελικούς αποδέκτες (παραδείγματος χάριν, από την εξόφληση δανείων). Όταν αυτή η ανακύκλωση επιτυγχάνεται στην πράξη, εξασφαλίζεται η **μακροπρόθεσμη βιώσιμη χρήση** των κονδυλίων της ΕΕ. Επίσης, η υποχρέωση των τελικών αποδεκτών να επιστρέψουν τη στήριξη που έλαβαν θεωρείται κίνητρο για τη σωστή διαχείριση των οικονομικών τους, παραδείγματος χάριν, για καλύτερης ποιότητας σχεδιασμό και επενδύσεις, και μεγαλύτερη οικονομική πειθαρχία (βλέπε [πλαίσιο 1](#)).

## Πλαίσιο 1

### Ειδικό Ταμείο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Ανασυγκρότησης – παράδειγμα βιώσιμης χρήσης των δημόσιων πόρων

Ένα εξέχον παράδειγμα της μακροπρόθεσμης χρήσης ενός δημόσιου ταμείου επενδύσεων, παρότι δεν χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ, είναι το Ειδικό Ταμείο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Ανάκαμψης (ERP), το οποίο δημιουργήθηκε αρχικά λίγο μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο από τον υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ George C. Marshall. Στη Γερμανία, η εφαρμογή του προγράμματος άρχισε το 1948, όταν ιδρύθηκε η κρατική τράπεζα Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW). Από τότε και μέχρι το 1952, η Δυτική Γερμανία έλαβε οικονομική βοήθεια ύψους περίπου 1,39 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ από το πρόγραμμα.

Όταν το σχέδιο Μάρσαλ έληξε το 1953, η Δυτική Γερμανία συμφώνησε, στο πλαίσιο της συμφωνίας του Λονδίνου για το χρέος, να επιστρέψει το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων που είχε λάβει. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αποφάσισε να εξοφλήσει το χρέος από τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό, διατηρώντας το υπό τη διαχείριση της KfW ταμείο ERP στο ίδιο μέγεθος και θεσπίζοντας νομοθεσία που προέβλεπε τη διατήρηση της ουσίας του ταμείου ως είχε, ώστε να καταστεί δυνατή η συνέχιση της οικονομικής στήριξης.

Από την ίδρυσή της, η KfW έχει εκταμιεύσει οικονομική στήριξη ύψους άνω των 2,4 τρισεκατομμυρίων ευρώ, βάσει των αρχικών πόρων που αποδίδονταν στο Ταμείο Μάρσαλ. Σήμερα, το ταμείο ERP χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων διαρθρωτικής στήριξης, την προώθηση των ΜΜΕ και τη χρηματοδότηση προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος μέσω επιχορηγήσεων, δανείων και στήριξης μετοχικού κεφαλαίου. Παρέχει επίσης υποτροφίες και οικονομική στήριξη για την προώθηση των διατλαντικών σχέσεων. Από το 1990, διαδραματίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην ανασυγκρότηση των ομόσπονδων κρατών της Ανατολικής Γερμανίας.

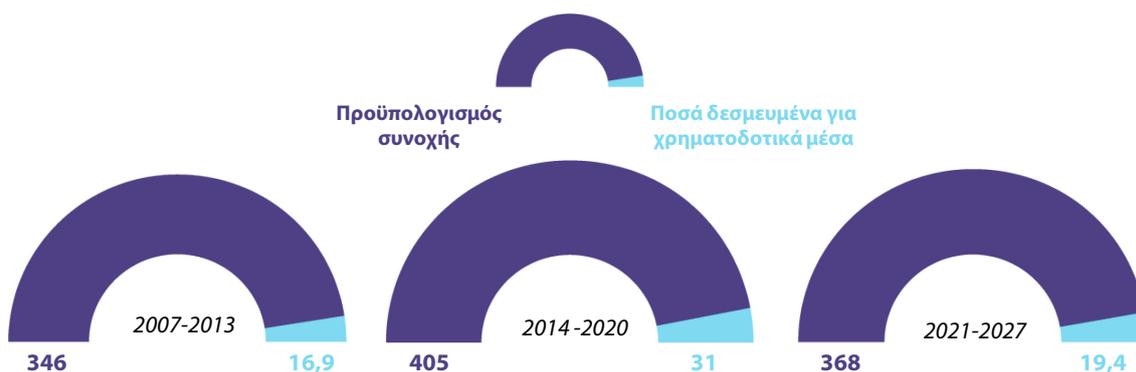
Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του [ιστότουπου της KfW](#).

- 08** Επιπλέον, τα χρηματοδοτικά μέσα έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν **αποτέλεσμα μόχλευσης**, προσελκύοντας περαιτέρω ιδιωτική ή δημόσια χρηματοδότηση. Οι ιδιωτικές επενδύσεις μπορούν να συνοδεύονται από την εμπειρογνώσια του ιδιωτικού τομέα. Οι επιχειρήσεις και οι τοπικές αρχές που επωφελούνται από χρηματοδοτικά μέσα μπορούν δυναμικά να λάβουν ενεργή στήριξη για την ανάπτυξη των έργων τους, καθώς οι φορείς που έχουν αναλάβει τη διαχείριση των χρηματοδοτικών μέσων έχουν κίνητρο να προσπαθήσουν να δουν ότι οι επενδύσεις τους στέφονται με επιτυχία.

## Η σημασία των χρηματοδοτικών μέσων στην πολιτική συνοχής

- 09** Τα χρηματοδοτικά μέσα της πολιτικής συνοχής εφαρμόζονται κυρίως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του Ταμείου Συνοχής (ΤΣ) και, σε μικρότερο βαθμό, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και της πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων (ΠΑΝ).
- 10** Η χρήση τους διαδόθηκε περισσότερο κατά την περίοδο 2007-2013, αν και ορισμένες μορφές ανακυκλούμενης βοήθειας ήταν ήδη διαθέσιμες από την περίοδο 1994-1999, κυρίως για τις μικρές και τις μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Η χρήση των χρηματοδοτικών μέσων επεκτάθηκε περαιτέρω κατά την περίοδο 2014-2020, αλλά τα κεφάλαια που τους έχουν διατεθεί μέχρι στιγμής για την περίοδο 2021-2027 υποδεικνύουν μείωση της χρήσης (*γράφημα 2*).

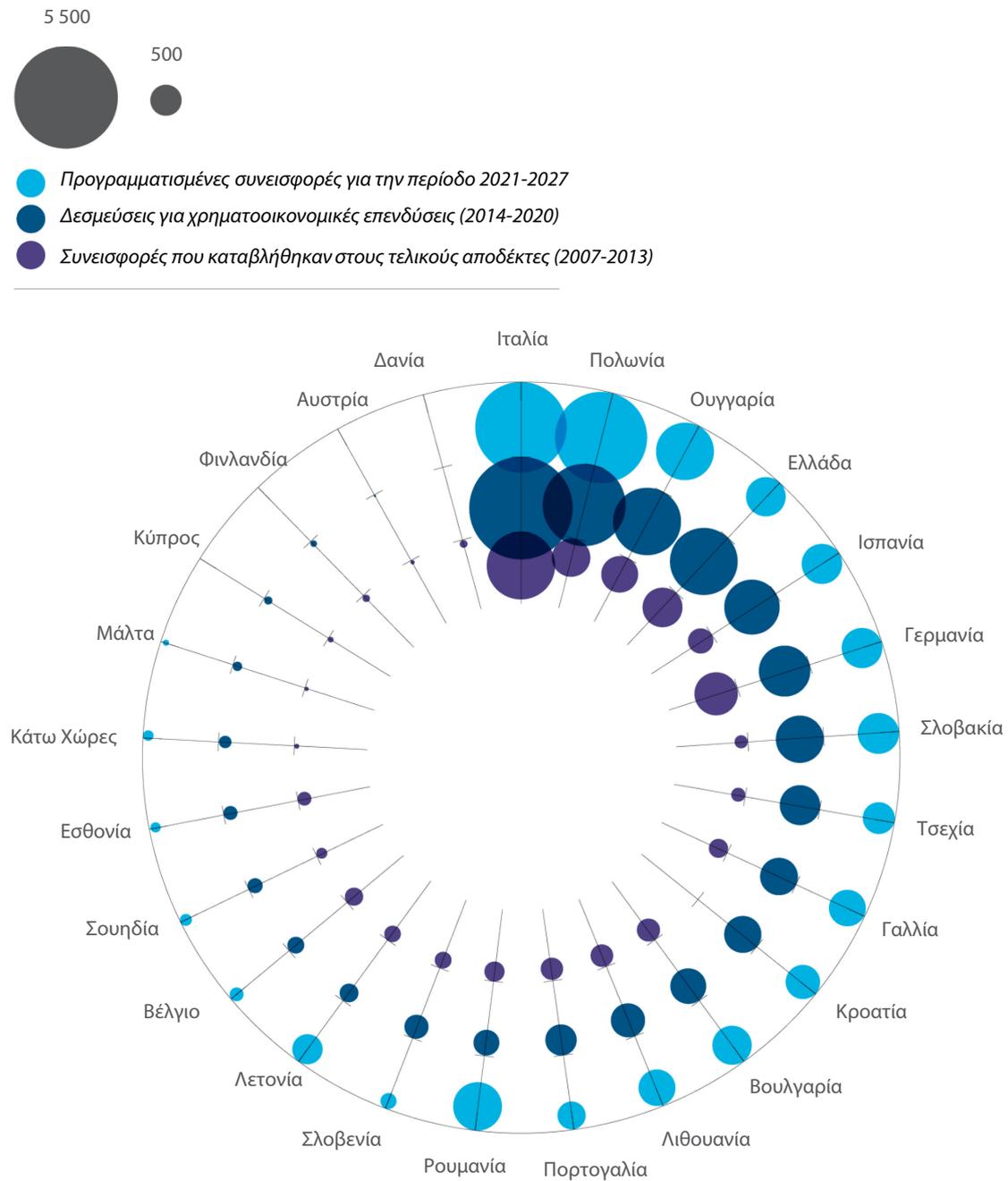
### Γράφημα 2 | Μερίδιο των χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, 2007-2027



Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των ανοικτών δεδομένων για τη συνοχή.

- 11** Ο συνολικός προϋπολογισμός της συνοχής αυξήθηκε από 346 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2007-2013 σε 368 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2021-2027. Λόγω της κρίσης COVID-19, ο προϋπολογισμός αναπροσαρμόστηκε κατά την περίοδο 2014-2020 για να φθάσει στο σημαντικά υψηλότερο ποσό των 405 δισεκατομμυρίων ευρώ. Τα συνολικά ποσά που δεσμεύθηκαν για χρηματοδοτικά μέσα αυξήθηκαν από 16,9 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2007-2013 σε 31,0 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2014-2020, ενώ σήμερα ανέρχονται σε 19,4 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2021-2027 (*γράφημα 2*). Εάν δεν ληφθούν υπόψη οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, περίπου το 5 % του προϋπολογισμού συνοχής χρησιμοποιήθηκε μέσω χρηματοδοτικών μέσων κατά τις τρεις περιόδους. Χρήση χρηματοδοτικών μέσων έχουν κάνει όλα τα κράτη μέλη, εκτός από την Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο (*γράφημα 3*).

### Γράφημα 3 | Διαρθρωτικοί πόροι που δεσμεύθηκαν για χρηματοδοτικά μέσα ανά κράτος μέλος και ανά περίοδο (εκατ. ευρώ)



Σημ.: Η Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο δεν χρησιμοποίησαν χρηματοδοτικά μέσα της πολιτικής συνοχής κατά τις τρεις περιόδους.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των ανοικτών δεδομένων για τη συνοχή.

**12** Κατά την περίοδο 2007-2013, τα χρηματοδοτικά μέσα χρησιμοποιήθηκαν κυρίως για τη στήριξη των ΜΜΕ (89 %), της αστικής ανάπτυξης (7 %) και της ενέργειας / των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (4 %). Από το 2014, το νομικό πλαίσιο έχει επιτρέψει την αυξημένη χρήση θεματικών στόχων, με τις υψηλότερες χορηγήσεις να διατίθενται για την ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ (περίπου τα δύο τρίτα), τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (8 %), και την έρευνα και την καινοτομία (8 %).

## Νομικό πλαίσιο

**13** Η χρήση των χρηματοδοτικών μέσων της πολιτικής συνοχής διέπεται από τις κοινές διατάξεις για τα ταμεία επιμερισμένης διαχείρισης, με τις οποίες θεσπίζονται κανόνες που διέπουν την υλοποίηση, τη διαχείριση, τον έλεγχο και την υποβολή εκθέσεων για τις σχετικές περιόδους. Οι ειδικοί ανά ταμείο κανονισμοί περιέχουν συμπληρωματικές λεπτομερείς διατάξεις σχετικά με τις προτεραιότητες, τα μέτρα και τη συγχρηματοδότηση.

**14** Η Επιτροπή παρέχει επίσης γενική καθοδήγηση μέσω κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικών πράξεων και άλλων εγγράφων, καθώς και συμβουλές στα κράτη μέλη κατόπιν αιτήματος. Από κοινού με την ΕΤΕπ, δημιούργησε την ηλεκτρονική πλατφόρμα FI Compass, η οποία παρέχει γενικές πληροφορίες, πρακτικά εργαλεία και ευκαιρίες μάθησης για χρηματοδοτικά μέσα επιμερισμένης διαχείρισης της ΕΕ. Κατόπιν αιτήματος, η Επιτροπή παρέχει ειδικές συμβουλές σχετικά με την εφαρμογή των χρηματοδοτικών μέσων.

**15** Όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών, τα σημαντικότερα κείμενα αναφοράς είναι το άρθρο 78 παράγραφος 7 του [κανονισμού \(ΕΚ\) αριθ. 1083/2006](#) (2007-2013), τα άρθρα 44 και 45 του [κανονισμού \(ΕΕ\) αριθ. 1303/2013](#) (2014-2020) και το άρθρο 62 του [κανονισμού \(ΕΕ\) 2021/1060](#) (2021-2027). Στο [παράρτημα II](#) συνοψίζονται οι κύριες διατάξεις για τις διαφορετικές περιόδους. Γενικά, οι κοινές διατάξεις προβλέπουν την υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης των επανεισορών που προέρχονται από τους τελικούς αποδέκτες, αν και οι απαιτήσεις για τη μορφή που λαμβάνει η επαναχρησιμοποίηση είναι διαφορετικές στις τρεις περιόδους. Από την περίοδο 2014-2020 έχουν γίνει περισσότερα συγκεκριμένα.

## Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου

- 16** Στο πλαίσιο του ελέγχου αξιολογήσαμε την ανακυκλούμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων της πολιτικής συνοχής και τον βαθμό στον οποίο αυτή επιτεύχθηκε στην πράξη, τόσο κατά τη διάρκεια των περιόδων επιλεξιμότητας όσο και μετά τη λήξη τους, εξετάζοντας τα εξής:
- ο αν οι δυνατότητες των χρηματοδοτικών μέσων της πολιτικής συνοχής για περισσότερο βιώσιμη χρήση της χρηματοδότησης αξιοποιήθηκαν αποτελεσματικά και
  - ο αν το πλαίσιο που καθορίστηκε για τα χρηματοδοτικά μέσα της πολιτικής συνοχής παρείχε κίνητρα για την επαναχρησιμοποίησή τους.
- 17** Προκειμένου να απαντήσουμε στα ερωτήματα του ελέγχου, αξιολογήσαμε τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκε και υλοποιήθηκε στην πράξη η απαίτηση επαναχρησιμοποίησης σε δείγμα 90 χρηματοδοτικών μέσων (28 επιμέρους ειδικών ταμείων και 5 ταμείων χαρτοφυλακίου, συμπεριλαμβανομένων 62 ειδικών ταμείων) από πέντε κράτη μέλη (Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Ουγγαρία και Σλοβακία) που έλαβαν στήριξη στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής, το ΕΚΤ και την ΠΑΝ. Το επιλεγμένο δείγμα περιλάμβανε 22 χρηματοδοτικά μέσα από την περίοδο 2007-2013, 61 από την περίοδο 2014-2020 και 7 από την περίοδο 2021-2027 ([παράρτημα IV](#)). Ως κριτήρια επιλογής λάβαμε υπόψη τις απόλυτες και τις σχετικές συνολικές χορηγήσεις από τη χρηματοδότηση της συνοχής που τα κράτη μέλη διέθεσαν σε χρηματοδοτικά μέσα. Λόγω των εν μέρει διαφορετικών νομικών απαιτήσεων για τις τρεις περιόδους και επειδή η εφαρμογή για την περίοδο 2021-2027 βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, ελέγξαμε την πραγματική επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών κατά την περίοδο 2014-2020 και την πραγματική επαναχρησιμοποίηση των κληροδοτημένων κεφαλαίων μετά τις περιόδους 2007-2013 και 2014-2020, καθώς και τις αντίστοιχες ρυθμίσεις που ισχύουν για την περίοδο 2021-2027. Ο έλεγχός μας κάλυψε το διάστημα μέχρι και τις 30 Σεπτεμβρίου 2024.

**18** Οι ελεγκτικές εργασίες μας περιλάμβαναν τα εξής:

- εξέταση του νομικού πλαισίου και της καθοδήγησης που παρείχε η Επιτροπή στα κράτη μέλη σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση κατά τις διαφορετικές προγραμματικές περιόδους, καθώς και αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο τα κράτη μέλη ενθάρρυναν την επαναχρησιμοποίηση·
- ανάλυση των δεδομένων από το σύστημα που εφαρμόζει η Επιτροπή για την παρακολούθηση των χρηματοδοτικών μέσων·
- συνεντεύξεις με υπαλλήλους της Επιτροπής, της ΕΤΕπ και του ΕΤαΕ·
- για τα επιλεγμένα χρηματοδοτικά μέσα:
  - εξέταση των εγγράφων προγραμματισμού, των εκθέσεων υλοποίησης, των εκ των προτέρων αξιολογήσεων και των συμφωνιών χρηματοδότησης·
  - συνεντεύξεις με τις διαχειριστικές αρχές και τους διαχειριστές των ταμείων για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση των επανεισορών στο πλαίσιο των επιμέρους χρηματοδοτικών μέσων.

## Παράρτημα II – Διατάξεις στις συμφωνίες χρηματοδότησης σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση μετά την περίοδο επιλεξιμότητας (κληροδοτημένα κεφάλαια), χρηματοδοτικά μέσα και των τριών περιόδων

Χώρα	Ονομασία του χρηματοδοτικού μέσου	Περίοδος	Χρήση μετά την περίοδο
Γερμανία	KMU-Darlehensfonds Berlin	2007 - 2013	μέχρι την εκκαθάριση (2025) στο ίδιο μέσο και αργότερα για παρόμοιους σκοπούς (στήριξη ΜΜΕ)
		2014 - 2020	μέχρι την εκκαθάριση (2031) στο ίδιο μέσο και αργότερα για παρόμοιους σκοπούς (στήριξη ΜΜΕ), ανάλογα με την απόφαση της περιφερειακής κυβέρνησης
		2021 - 2027	μέχρι την εκκαθάριση (2037) στο ίδιο μέσο και αργότερα για τη μελλοντική περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη
	Mikromezzaniefonds Deutschland Bund (MMFI)	2007 - 2013	για τη στήριξη ενός νέου εθνικού ταμείου ή του ERP-SV και για τη στήριξη των ΜΜΕ (μέσω μικρομεσαίας χρηματοδότησης)
	Mikromezzaniefonds Deutschland Bund (MMFII)	2014 - 2020	για τη στήριξη ενός νέου εθνικού ταμείου ή του ERP-SV και για τη στήριξη των ΜΜΕ (μέσω μικρομεσαίας χρηματοδότησης)
	Mikromezzaniefonds Deutschland Bund (MMFIII)	2021 - 2027	σύμφωνα με το άρθρο 60, παράγραφος 2, και το άρθρο 62, παράγραφος 2, του ΚΚΔ 2021/1060 σε άλλα χρηματοδοτικά μέσα ή σε άλλες μορφές στήριξης για την προώθηση παρόμοιων σκοπών
	Stadtentwicklungsfonds Brandenburg	2007 - 2013	για τη χρηματοδότηση έργων αστικής ανάπτυξης στο Βραδεμβούργο
	KMU-Darlehensfonds Sachsen-Anhalt	2007 - 2013	για παρόμοιους σκοπούς (στήριξη ΜΜΕ) με βάση κατά περίπτωση λήψη αποφάσεων της περιφερειακής κυβέρνησης
	Thüringen Dynamik	2007 - 2013	για τη στήριξη παρόμοιων σκοπών (στήριξη ΜΜΕ), συμπεριλαμβανομένης της συνεισφοράς στον προϋπολογισμό του διάδοχου ταμείου (Thüringen Dynamik II)
		2014 - 2020	για τη στήριξη παρόμοιων σκοπών σε νέο χρηματοδοτικό μέσο ή άλλες μορφές στήριξης (στήριξη ΜΜΕ)

Χώρα	Ονομασία του χρηματοδοτικού μέσου	Περίοδος	Χρήση μετά την περίοδο
Ελλάδα	ΤΕΠΙΧ I	2007 - 2013	1) για πρόσθετες επενδύσεις μέσω του Ταμείου Επιχειρηματικότητας σε υφιστάμενα ή νέα χρηματοδοτικά μέσα (ιδίως στη δράση «ΤΕΠΙΧ – Επιχειρηματική Επανεκκίνηση») – με την έγκριση της επενδυτικής επιτροπής· 2) κάλυψη δαπανών και αμοιβών διαχείρισης· 3) χρηματοδότηση άλλων δράσεων για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας.
	ΤΕΠΙΧ II	2014 - 2020	κατόπιν απόφασης των ελληνικών αρχών (ανάλογα με τη συνεχιζόμενη ανάγκη για τέτοιες επενδύσεις ή άλλες μορφές στήριξης)
	ΤΕΠΙΧ III	2021 - 2027	κατόπιν απόφασης των ελληνικών αρχών (ανάλογα με τη συνεχιζόμενη ανάγκη για τέτοιες επενδύσεις ή άλλες μορφές στήριξης)
	ΕΛΤΕπ Ταμείο Εγγυοδοσίας	2007 - 2013	κατόπιν απόφασης των ελληνικών αρχών (ανάλογα με τη συνεχιζόμενη ανάγκη για τέτοιες επενδύσεις ή άλλες μορφές στήριξης)
	EQUIFUND	2014 - 2020	κατόπιν απόφασης των ελληνικών αρχών (ανάλογα με τη συνεχιζόμενη ανάγκη για τέτοιες επενδύσεις ή άλλες μορφές στήριξης)
	COVID-19 Ταμείο Εγγυοδοσίας	2014 - 2020	για περαιτέρω επενδύσεις (μέσω της διεύρυνσης του ταμείου από τις ελληνικές αρχές) και για την κάλυψη αμοιβών και δαπανών διαχείρισης, καθώς και απρόβλεπτων εξόδων
Ουγγαρία	ΕΠ GOP Δανείων	2007 - 2013	μη διαθέσιμα στοιχεία: δεν παρασχέθηκε συμφωνία χρηματοδότησης
	ΕΠ KMR Επιχειρηματικών κεφαλαίων	2007 - 2013	
	GINOP Προτεραιότητα 8 Ταμείο χαρτοφυλακίου (22 ειδικά ταμεία)	2014 - 2020	η διαχειριστική αρχή διενεργεί τις αναγκαίες αξιολογήσεις και αποφασίζει σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση
	ΕFOP Δανείων	2014 - 2020	η διαχειριστική αρχή διενεργεί τις αναγκαίες αξιολογήσεις και αποφασίζει σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση
	GINOP Plusz δανείων	2021 - 2027	

Χώρα	Όνομασία του χρηματοδοτικού μέσου	Περίοδος	Χρήση μετά την περίοδο
Ιταλία	Fondo di Sostegno JESSICA SICILIA	2007 - 2013	περαιτέρω επενδύσεις του ίδιου ταμείου ή μεταφορά κεφαλαίων στη διαχειριστική αρχή
	Fare Lazio Ταμείο χαρτοφυλακίου (3 ειδικά ταμεία)	2007 - 2013	για περαιτέρω επενδύσεις μέσω της απόφασης του ταμείου χαρτοφυλακίου και της διαχειριστικής αρχής
	Fondo Azioni Riposizionamento dell'Economia del Lazio Ταμείο χαρτοφυλακίου (4 ειδικά ταμεία)	2014 - 2020	για περαιτέρω επενδύσεις μέσω της απόφασης του ταμείου χαρτοφυλακίου και της διαχειριστικής αρχής
	POR Puglia Microcredito	2014 - 2020	για περαιτέρω επενδύσεις στο ίδιο χρηματοδοτικό μέσο ή σε άλλα μέσα (κατόπιν αξιολόγησης της αγοράς)
	NP Ricerca, Innovazione e Competitività per la Transizione Verde e Digitale (MIMIT)	2021 - 2027	για τουλάχιστον μία οκταετία μετά, το Υπουργείο ορίζει —βάσει αξιολόγησης των συνθηκών της αγοράς— τα κριτήρια για την πιθανή επαναχρησιμοποίησή τους για σκοπούς που συνάδουν με εκείνους που προσδιορίζονται στο εθνικό πρόγραμμα έρευνας, καινοτομίας και ανταγωνιστικότητας για την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση 2021-2027, είτε μέσω του ίδιου χρηματοδοτικού μέσου είτε μέσω άλλων μέσων ή παρεμβάσεων.
Σλοβακία	ROP Jessica - Κρατικό Ταμείο Στεγαστικής Ανάπτυξης (SHDF)	2007 - 2013	για περαιτέρω επενδύσεις στο ίδιο χρηματοδοτικό μέσο
	IROP PA 4 - Κρατικό Ταμείο Στεγαστικής Ανάπτυξης (SHDF)	2014 - 2020	για περαιτέρω επενδύσεις στο ίδιο χρηματοδοτικό μέσο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2031
	ΕΠ SK PA 2P1 - Κρατικό Ταμείο Στεγαστικής Ανάπτυξης (SHDF)	2021 - 2027	για περαιτέρω επενδύσεις στο ίδιο χρηματοδοτικό μέσο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2037
	ΕΠ CEG Jeremie - Ταμείο χαρτοφυλακίου (8 ειδικά ταμεία)	2007 - 2013	κυρίως προς όφελος των ΜΜΕ
	ΕΠ II PA 11 - Ταμείο χαρτοφυλακίου (24 ειδικά ταμεία)	2014 - 2020	σύμφωνα με το άρθρο 45 του ΚΚΔ 1303/2013

Σημ.: Οι πληροφορίες που παρατίθενται στον παρόντα πίνακα αναφέρονται σε επίπεδο ταμείων χαρτοφυλακίου. Τα 31 ταμεία που παρουσιάζονται στον πίνακα περιλαμβάνουν συνολικά 90 ειδικά ταμεία.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών που παρείχαν οι διαχειριστικές αρχές.

## Παράρτημα III – Διατάξεις σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση στους κανονισμούς περί κοινών διατάξεων για τις περιόδους 2007-2013, 2014-2020 και 2021-2027

	2007-2013 – κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1083/2006	2014-2020 – κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013	2021-2027 – κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060
<b>Επαναχρησιμοποίηση κατά τη διάρκεια της περιόδου</b>	<p>Βάσει του άρθρου 78, παράγραφος 7:</p> <p>Τα κράτη μέλη (διαχειριστικές αρχές) έχουν <b>νομική υποχρέωση να επαναχρησιμοποιούν την επανεισορή τυχόν πόρων</b> που επιστρέφονται στο μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής και <b>αποδίδονται στη συνεισφορά των διαρθρωτικών ταμείων:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>για περαιτέρω επενδύσεις· ή</li> <li>για την κάλυψη των δαπανών και των αμοιβών διαχείρισης του μέσου χρηματοοικονομικής τεχνικής· ή</li> <li>διαθέτοντάς τους στις αρμόδιες αρχές για περαιτέρω χρήση προς όφελος του ίδιου είδους δράσης (για την οποία δημιουργήθηκε το χρηματοδοτικό μέσο) και της ίδιας περιφέρειας.</li> </ol>	<p>Βάσει του άρθρου 44, παράγραφος 1:</p> <p><b>Οι πόροι που επιστρέφονται</b> στα χρηματοοικονομικά μέσα από επενδύσεις ή από αποδέσμευση πόρων που είχαν δεσμευθεί, ή οποιαδήποτε άλλα έσοδα που παράγονται από επενδύσεις, οι οποίοι <b>αποδίδονται στη συνεισφορά από τα ΕΔΕΤ, επαναχρησιμοποιούνται</b> για τους ακόλουθους σκοπούς:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>για πρόσθετες επενδύσεις μέσω του ίδιου ή άλλων χρηματοοικονομικών μέσων, σύμφωνα με τους ειδικούς στόχους που καθορίζονται στο πλαίσιο μιας προτεραιότητας·</li> <li>όπου δύναται να εφαρμοστεί, για την καταβολή προνομακικής αμοιβής ιδιωτικών ή δημόσιων επενδυτών που λειτουργούν βάσει της αρχής της οικονομίας της αγοράς·</li> <li>όπου δύναται να εφαρμοστεί, για την κάλυψη της αποζημίωσης των δαπανών διαχείρισης/της πληρωμής της αμοιβής</li> </ol>	<p>Βάσει του άρθρου 62, παράγραφος 1:</p> <p>Οι πόροι που επιστρέφονται και <b>αποδίδονται στη στήριξη από τα Ταμεία</b> επαναχρησιμοποιούνται:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li><b>στο ίδιο χρηματοδοτικό μέσο ή</b></li> <li><b>σε άλλα χρηματοδοτικά μέσα για περαιτέρω επενδύσεις σε τελικούς αποδέκτες·</b></li> <li>για την <b>κάλυψη των ζημιών</b> στο ονομαστικό ύψος της συνεισφοράς των Ταμείων στο χρηματοδοτικό μέσο που οφείλονται σε αρνητικό επιτόκιο, αν προκύψουν τέτοιες ζημιές παρά την ενεργό διαχείριση των ταμειακών διαθεσίμων· ή</li> <li>για τυχόν <b>δαπάνες και αμοιβές διαχείρισης</b> που συνδέονται με τις εν λόγω περαιτέρω επενδύσεις·</li> </ol> <p>λαμβάνοντας υπόψη την <b>αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.</b></p>

	2007-2013 – κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1083/2006	2014-2020 – κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013	2021-2027 – κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060
		διαχείρισης του μέσου χρηματοοικονομικής τεχνικής.	
Επαναχρησιμοποίηση μετά τη λήξη της περιόδου (κληροδοτημένα κεφάλαια)	Στο σημείωμα καθοδήγησης της Επιτροπής (COCOF 10-0014-05) επισημαίνεται ότι η <b>επαναχρησιμοποίηση των πόρων που επιστρέφονται μπορεί να πραγματοποιηθεί έως τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας και μετά από αυτήν</b> (31 Δεκεμβρίου 2015) και δεν υπόκειται σε καμία προθεσμία, οπότε η <b>διάρκειά της είναι θεωρητικά αόριστη</b> .	Άρθρο 45: <b>Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν</b> ότι οι πόροι που επιστρέφονται στα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται οι αποπληρωμές κεφαλαίων, τα έσοδα και άλλα κέρδη ή αποδόσεις που έχουν παραχθεί <b>εντός περιόδου τουλάχιστον οκτώ ετών μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας, οι οποίοι αποδίδονται στη συνεισφορά από τα ΕΔΕΤ σε μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής σύμφωνα με το άρθρο 37 χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος ή των προγραμμάτων, είτε</b>  1) εντός του <b>ίδιου μέσου χρηματοοικονομικής τεχνικής</b> είτε,  2) ύστερα από την έξοδο των εν λόγω πόρων από το μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής, <b>σε άλλα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής</b> , εφόσον, σε αμφότερες περιπτώσεις, ύστερα από αξιολόγηση των συνθηκών αγοράς, καταδεικνύεται η συνεχιζόμενη ανάγκη για παρόμοιες επενδύσεις, ή  3) <b>σε άλλες μορφές στήριξης.</b>	Άρθρο 62, παράγραφος 2: <b>Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν</b> ότι οι πόροι που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και επιστρέφονται στα χρηματοδοτικά μέσα <b>κατά τη διάρκεια περιόδου τουλάχιστον οκτώ ετών μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας επαναχρησιμοποιούνται σύμφωνα με τους στόχους πολιτικής του προγράμματος ή των προγραμμάτων</b> βάσει των οποίων είχαν συσταθεί, είτε  1) εντός του <b>ίδιου χρηματοπιστωτικού μέσου</b> ή  2) <b>σε άλλα χρηματοδοτικά μέσα</b> ή  3) <b>σε άλλες μορφές στήριξης.</b>

## Παράρτημα IV – Κατάλογος των χρηματοδοτικών μέσων που ελέγχθηκαν

Όνομασία ταμείου		Περίοδοι
<b>Γερμανία</b>		
1-3.	KMU-Darlehensfonds Berlin	2007-2013, 2014-2020, 2021-2027
4-6.	Mikromezzaninefonds Deutschland Bund	2007-2013, 2014-2020, 2021-2027
7.	Stadtentwicklungsfonds Brandenburg	2007-2013
8.	KMU Darlehensfonds Sachsen-Anhalt	2007-2013
9-11.	Thüringen Dynamik	2007-2013, 2014-2020, 2021-2027
<b>Ελλάδα</b>		
12.	ΤΕΠΙΧ I	2007-2013
13.	ΤΕΠΙΧ II	2014-2020
14.	ΤΕΠΙΧ III	2021-2027
15.	Ταμείο Εγγυοδοσίας ΕΛΤΕπ	2007-2013
16.	EQUIFUND	2014-2020
17.	Ταμείο Εγγυοδοσίας COVID-19	2014-2020
<b>Ουγγαρία</b>		
18.	ΕΠ GOP Δανείων	2007-2013
19.	ΕΠ KMR Επιχειρηματικών κεφαλαίων	2007-2013
<b><u>Ταμείο χαρτοφυλακίου GINOP Προτεραιότητα 8</u></b>		
<b>Ειδικά ταμεία εγγυοδοσίας</b>		
20.	Vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása Hitelprogram (GINOP-8.1.1-16)	2014-2020
21.	Újgenerációs Hozzáférsi Hálózat (NGA) és közzethálózatok fejlesztése Hitel (GINOP-8.2.1-3.4.1-15)	2014-2020
22.	Digitális Jólét Pénzügyi Program hitel	2014-2020



<b>Ονομασία ταμείου</b>		<b>Περίοδοι</b>
41.	Digitális Jólét Pénzügyi Program tőkeprogram	2014-2020
42.	Χρηματοδοτικό μέσο Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Προτεραιότητα 5: Δάνεια για την ενίσχυση της κοινωνικής συνεργασίας, της κοινωνικής καινοτομίας και της διακρατικής συνεργασίας	2014-2020
43.	Ταμείο χαρτοφυλακίου GINOP Plusz	2021-2027
<b>Ιταλία</b>		
44.	Fondo di Sostegno JESSICA SICILIA	2007-2013
<b>Ταμείο χαρτοφυλακίου (Fondo Ingegneria Finanziaria – IF)</b>		
45.	Lazio: Asse I (Κεφάλαια κίνησης) – «Fondo di partecipazione IF – Fondo per il finanziamento del capitale circolante e degli investimenti produttivi delle PMI».	2007-2013
46.	Lazio: Asse I (Κεφαλαιοποίηση) – «Fondo di Ingegneria Finanziaria a favore delle PMI a valere sul POR FESR Lazio 2007-2013 – Fondo di patrimonializzazione PMI»	2007-2013
47.	Lazio: Asse I (Νεοφυείς επιχειρήσεις) – «Fondo di partecipazione IF – Fondo per prestiti partecipativi alle Start-up»	2007-2013
<b>Ταμείο χαρτοφυλακίου Fondo Azioni Riposizionamento dell’Economia del Lazio – FARE Lazio (Asse 3)</b>		
48.	Lazio: Fondo Rotativo per il Piccolo Credito (FRPC azione 3.6.1)	2014-2020
49.	Lazio: Emergenza COVID-19 – Fondo Rotativo per il Piccolo Credito (Azione 3.6.1)	2014-2020
50.	Lazio: Fondo Rotativo per il Piccolo Credito (FRPC azione 3.3.1)	2014-2020
51.	Lazio: Fondo di Riassicurazione (FdR azione 3.6.1)	2014-2020
52.	POR Puglia Microcredito	2014-2020
53.	NP Ricerca, Innovazione e Competitività per la Transizione Verde e Digitale	2021-2027
<b>Σλοβακία</b>		
54.	ROP Jessica – SFRB	2007-2013
55.	IROP PA 4 – SFRB	2014-2020
56.	IROP PA 4 II – SFRB	2014-2021
57.	ΕΠ SK PA 2P1 – SFRB	2021-2027
<b>ΕΠ CEG Jeremie – SIH Ταμείο χαρτοφυλακίου</b>		
58.	FLPG_SLSP, Μπρατισλάβα	2007-2013
59.	FLPG_SZRB, Μπρατισλάβα	2007-2013

<b>Ονομασία ταμείου</b>		<b>Περίοδοι</b>
60.	FLPG_Tatra, Μπρατισλάβα	2007-2013
61.	FLPG_UniCredit, Μπρατισλάβα	2007-2013
62.	PRSL_II_SZRB, Μπρατισλάβα	2007-2013
63.	PRSL_II_TATRA, Μπρατισλάβα	2007-2013
64.	PRSL_OTP + PRSL_II_OTP, Μπρατισλάβα	2007-2013
65.	PRSL_SBERBANK + PRSL_II_SBERBANK, Μπρατισλάβα	2007-2013
<b><u>ΕΠ II PA 11 – Ταμείο χαρτοφυλακίου</u></b>		
66.	ΕΠ II PA 11 – PRSL_SZRB	2014–2020
<b>ΕΠ II PA 11 – Ταμεία επιχειρηματικού κεφαλαίου</b>		
67.	Priame investicie	2014-2020
68.	Ταμείο κεφαλαίου εκκίνησης_CBGO	2014-2020
69.	Ταμείο κεφαλαίου εκκίνησης_VVGI	2014-2020
70.	Ταμείο κεφαλαίου εκκίνησης_ZGCFI	2014-2020
<b>ΕΠ II PA 11 – Ταμεία εγγυοδοσίας</b>		
71.	FLPG_SIHAZ1_BKS	2014-2020
72.	FLPG_SIHAZ1_CSOB	2014-2020
73.	FLPG_SIHAZ1_Oberbank	2014-2020
74.	FLPG_SIHAZ1_OTP	2014-2020
75.	FLPG_SIHAZ1_SLSP	2014-2020
76.	FLPG_SIHAZ1_TB	2014-2020
77.	FLPG_SIHAZ1_UCB	2014-2020
78.	FLPG_SIHAZ1_VUB	2014-2020
79.	FLPG_SIHAZ2A_BKS	2014-2020
80.	FLPG_SIHAZ2A_CSOB	2014-2020
81.	FLPG_SIHAZ2A_J&T	2014-2020
82.	FLPG_SIHAZ2A_Oberbank	2014-2020
83.	FLPG_SIHAZ2A_OTP	2014-2020
84.	FLPG_SIHAZ2A_PB	2014-2020
85.	FLPG_SIHAZ2A_SLSP	2014-2020
86.	FLPG_SIHAZ2A_SZRB	2014-2020

---

<b>Ονομασία ταμείου</b>		<b>Περίοδοι</b>
87.	FLPG_SIHAZ2A_TB	2014-2020
88.	FLPG_SIHAZ2A_UCB	2014-2020
89.	FLPG_SIHAZ2A_VUB	2014-2020
90.	FLPG_UNICREDIT	2014-2020

## Συντομογραφίες

**ΕΔΕΤ:** Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία

**ΕΚΤ:** Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

**ΕΤαΕ:** Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων

**ΕΤΕπ:** Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

**ΕΤΠΑ:** Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

**ΚΚΔ:** Κανονισμός περί κοινών διατάξεων για τα ταμεία της πολιτικής συνοχής

**ΜΜΕ:** Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις

**COCOF:** Επιτροπή συντονισμού των Ταμείων

**COVID-19:** Νόσος του κορονοϊού 2019

**ΕΡΡ:** Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Ανασυγκρότησης (Σχέδιο Μάρσαλ)

## Γλωσσάριο

**Ανακυκλούμενη χρήση:** Οι επανεισροές από τους τελικούς αποδέκτες (παραδείγματος χάριν, με την αποπληρωμή δανείων) χρησιμοποιούνται εκ νέου για την παροχή παρόμοιας στήριξης σε περισσότερους τελικούς αποδέκτες.

**Ανώτατο ποσοστό εγγύησης:** Το μέγιστο ποσοστό ή ποσό του δανείου, ή το συνολικό χαρτοφυλάκιο, που θα καλύπτει μια εγγύηση με ανώτατο όριο. Καθορίζει ανώτατο όριο ευθύνης του εγγυητή για ενδεχόμενες ζημιές.

**Δικαιούχος:** Φυσικό ή νομικό πρόσωπο που επιχορηγείται ή δανειοδοτείται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ με σκοπό την εκτέλεση έργου ή προγράμματος. Στην περίπτωση χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, δικαιούχος είναι ο διαχειριστής του ταμείου.

**Εγγύηση:** Δέσμευση εγγυητή να αποπληρώσει το ανεξόφλητο ποσό δανείου, σε περίπτωση που ο δανειολήπτης αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά το δάνειο, σύμφωνα με τους συμφωνηθέντες όρους.

**Επανεισροές:** Ποσά που επιστρέφονται από τους τελικούς αποδέκτες στο χρηματοδοτικό μέσο.

**Επένδυση μετοχικού/επιχειρηματικού κεφαλαίου:** Χρήματα που επενδύονται σε εταιρεία ως αντάλλαγμα για την απόκτηση δικαιώματος κυριότητας και την εξασφάλιση μεριδίου επί των κερδών.

**Κανονισμός περί κοινών διατάξεων:** Κανονισμός με τον οποίο θεσπίζονται οι κανόνες που διέπουν οκτώ ταμεία της ΕΕ, περιλαμβανομένων των τεσσάρων ταμείων της πολιτικής συνοχής. Ο τρέχων κανονισμός καλύπτει την περίοδο 2021-2027.

**Κληροδοτημένα κεφάλαια:** Πόροι που απομένουν σε ένα χρηματοδοτικό μέσο για επαναχρησιμοποίηση μετά τη λήξη της αντίστοιχης περιόδου επιλεξιμότητας.

**Μόχλευση:** Το αποτέλεσμα μόχλευσης των χρηματοδοτικών μέσων που στηρίζονται από τα ΕΔΕΤ είναι το άθροισμα του ποσού χρηματοδότησης από τα ΕΔΕΤ και των πρόσθετων δημόσιων και ιδιωτικών πόρων που συγκεντρώνονται, διαιρούμενο με το ονομαστικό ύψος της συνεισφοράς των ΕΔΕΤ.

**Περίοδος επιλεξιμότητας:** Χρόνος κατά τον οποίο οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες μπορούν να (συγ)χρηματοδοτηθούν από την ΕΕ. Στην περίπτωση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων της περιόδου 2014-2020, παραδείγματος χάριν, η εν λόγω περίοδος άρχιζε την ημερομηνία υποβολής ενός προγράμματος στην Επιτροπή ή την 1η Ιανουαρίου 2014 (όποια ημερομηνία ήταν προγενέστερη) και έληγε στις 31 Δεκεμβρίου 2023.

**Ποσοστό εγγύησης:** Το μέγιστο μερίδιο της αξίας κάθε δανείου (τουτέστιν ανά δάνειο), το οποίο καλύπτεται από την εγγύηση. Καθορίζει τον βαθμό στον οποίο ο εγγυητής θα αποζημιώσει τον δανειστή σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης.

**Τελικός αποδέκτης:** Φυσικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που ωφελείται τελικά από δραστηριότητα χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ, την οποία δρομολογεί ή υλοποιεί δικαιούχος συνδρομής της ΕΕ.

**Χρηματοδοτικό μέσο:** Χρηματοοικονομική στήριξη από τον προϋπολογισμό της ΕΕ υπό τη μορφή επενδύσεων μετοχικού ή οιονεί μετοχικού κεφαλαίου, δανείων ή εγγυήσεων ή άλλων μέσων επιμερισμού του κινδύνου.

## Απαντήσεις της Επιτροπής

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2025-24>

## Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2025-24>

## Κλιμάκιο ελέγχου

Στις ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπον ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου II (Επενδύσεις υπέρ της συνοχής, της ανάπτυξης και της κοινωνικής ένταξης), του οποίου προεδρεύει η Annettie Turtelboom, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν ο Alejandro Blanco Fernández, συνεπικουρούμενος από τον Calin-Ion Chira, προϊστάμενο του ιδιαίτερου γραφείου του, τον Juan Antonio Vazquez Rivera, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο του, τον Friedemann Zippel, διοικητικό στέλεχος, την Άγοτα Κρένουςz, υπεύθυνη έργου, τον Petr Jirman, αναπληρωτή υπεύθυνο έργου, τις Χρυσάνθη Πουρνάρα, Federica Di Marcantonio και Manja Ernst, ελέγκτριες, και τη Zuzana Jiraskova, ασκούμενη.



Από αριστερά: Federica di Marcantonio, Juan Antonio Vazquez Rivera, Χρυσάνθη Πουρνάρα, Friedemann Zippel, Alejandro Blanco Fernández, Petr Jirman, Agota Krenusz, Calin-Ion Chira, Manja Ernst.

# ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2025

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην [απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Φωτογραφία εξωφύλλου: © Vodkaz – [stock.adobe.com](#).

Τα γραφήματα 1 και 3 και το γράφημα 1 στο παράρτημα Ι σχεδιάστηκαν με τη χρήση πόρων της [Flaticon.com](#). © Freerik Company S.L. Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επί αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

## Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

HTML	ISBN 978-92-849-5958-7	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/6646797	QJ-01-25-056-EL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-5959-4	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/0140191	QJ-01-25-056-EL-N

## ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΚΘΕΣΗ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΩΣ ΕΞΗΣ:

Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, [ειδική έκθεση 24/2025](#), με τίτλο «Χρηματοδοτικά μέσα στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής – Η ανακύκλωση των κεφαλαίων έγινε πράξη εν μέρει», Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025.

Ένα από τα πλεονεκτήματα των χρηματοδοτικών μέσων που εφαρμόζονται στον τομέα της πολιτικής συνοχής έναντι των επιχορηγήσεων είναι το γεγονός ότι οι επανεισροές μπορούν να χρησιμοποιούνται για τη στήριξη πρόσθετων τελικών αποδεκτών, εξασφαλίζοντας έτσι την αποδοτικότερη αξιοποίηση της δημόσιας χρηματοδότησης. Με τις εργασίες μας οδηγηθήκαμε στο συμπέρασμα ότι, κατά τη διάρκεια των περιόδων επιλεξιμότητας, υπάρχει περιορισμένη επαναχρησιμοποίηση των επανεισροών, για λόγους που είναι εν μέρει αποδεκτοί, όπως ο μακροπρόθεσμος χαρακτήρας των επενδύσεων. Μετά την περίοδο επιλεξιμότητας, οι επανεισροές επαναχρησιμοποιούνται συνήθως για τους σκοπούς της πολιτικής συνοχής, ωστόσο με κάποια όρια. Κρίναμε ότι το νομικό πλαίσιο που ορίζει την υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης δεν είναι αρκούντως σαφές και μονοσήμαντο και διαπιστώσαμε έλλειψη αποτελεσματικής εποπτείας από μέρους της Επιτροπής, γεγονός που είχε ως συνέπεια την εφαρμογή διάφορων πρακτικών από τις διαχειριστικές αρχές των κρατών μελών. Συνιστούμε στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να μεριμνήσουν για τη μέγιστη δυνατή χρήση των επανεισροών, ώστε να εξασφαλιστεί η αποδοτικότερη αξιοποίηση των οικονομικών πόρων της ΕΕ.

*Ειδική έκθεση του ΕΕΣ υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.*



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ  
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ  
ΣΥΝΕΔΡΙΟ



Υπηρεσία Εκδόσεων  
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ  
12, rue Alcide De Gasperi  
1615 Luxembourg  
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: [eca.europa.eu/el/contact](http://eca.europa.eu/el/contact)  
Ιστότοπος: [eca.europa.eu](http://eca.europa.eu)  
Μέσα κοινωνικής δικτύωσης: @EUauditors